POVESTEA CÂRTITORULUI

ȘI ALTE POVESTIRI

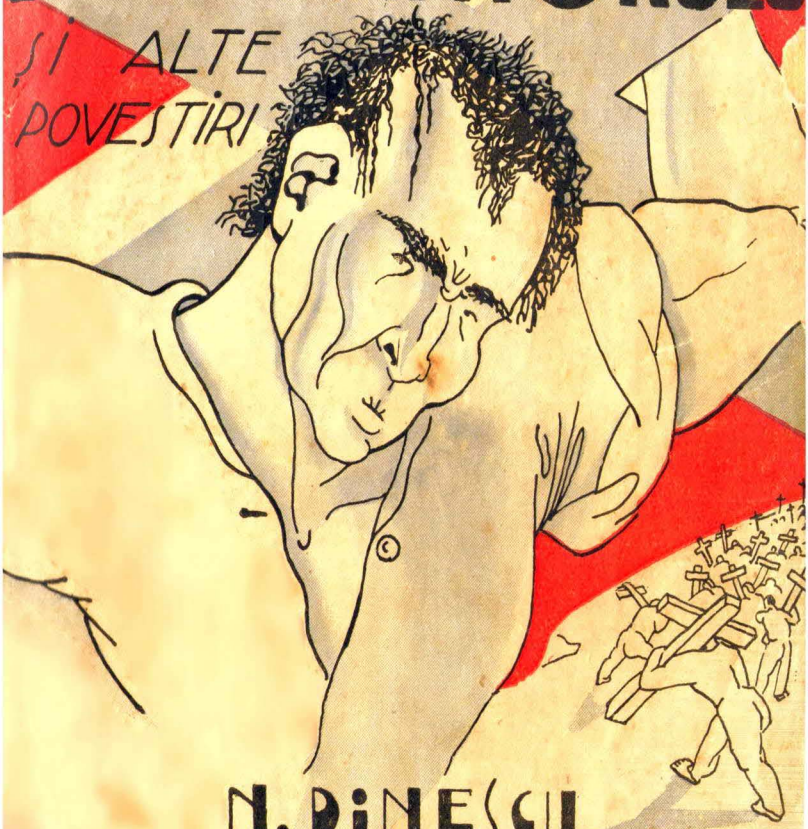

N. DINESCU
I. A. ANTONESCU

BIBLIOTECA NOASTRĂ

EDITURA SOCEC & CO. S.A. BUCUREȘTI

ALTE ORE DE LECTURĂ

POVESTEA CÂRTITORULUI

POVESTIRI PENTRU ȘCOLARI

Culese de

N. G. DINESCU și ION A. ANTONESCU

BIBLIOTECA NOASTRĂ
EDITURA SOCEC & CO. S.A. BUCUREȘTI

Dac'a vrea Dumnezeu.

— „Ştii una, măi femeie?“ zise Pârvu, înjugând boii la car.

— „Oiu şti, dacă mi-i spune“, răspunse femeia.

— „Boii noştri sunt bătrâni, abia mai pot roade colţul ierbii; merg în scădere. M'am gândit să-i vând, şi cu parte din banii ce-oiu prinde pe dânşii, să cumpăr o pereche de juncănaşi tineri; iar cealaltă parte s'o păstrăm pentru gospodăria noastră: bani albi pentru zile negre. Tu ce zici?“

— „Ştiu şi eu?!“

— „Cum aşa? N'ai nicio socotinţă în capul tău? Bine-i să-i vând, ori nu-i bine?“

— „Bine, **dac'a vrea Dumnezeu!**“

— „Ce fel, dac'a vrea Dumnezeu? Ce are

să se amestece Dumnezeu la vânzarea boilor noştri?"

— „Iaca are!"...

— „Măi femeie, nu fii şi tu forfăcătură! Suntem noi stăpâni pe boi, ori nu? Avem dreptul să-i vindem, ori n'avem? Răspunde!"

— „Suntem stăpâni şi avem dreptul, *dac'a vrea Dumnezeu!*"

— „O ţii una şi bună: „*Dac'a vrea Dumnezeu!*" Adică să fie numaidecât pe a ta? Aşa mi se cade, dacă cer sfat dela un cap de muiere, care nu ştie să încurce două paie...

Hăis Prier! Cea Zorilă!..." zise el boilor răstit, învârtind deasupra lor o vărguţă de alun şi urcându-se în car.

— „Mă duc să-mi vând boii la târg! Să ne vedem sănătoşi peste trei zile!"

— „Ne-om vedea, *dac'a vrea Dumnezeu!*"

— „Apoi nu spun eu că femeia îndărătnică te scoate din sărite? Iaca, zău, poţi ci-

dea într'un păcat, aşa pe nemâncate, atâta te chihăeşte cu gura... Hăis Prier! Cea Zorilă!"...

Pârvu ajunse la târg. Acolo, mare înghesuială şi tămbălău de nu mai puteai răzbate cu sufletul. Toate prăvăliile de pe străzi încărcate cu marfă nouă de Braşov, Lipsca şi Ţarigrad. Numai bani să fi avut cineva.

Câmpul vitelor, cât cuprindeai cu ochii roată împrejur, ticsit cu boi, cai, oi, trăsuri şi căruţe de toate soiurile, de toate preţurile. Apoi hămurării, olării, sticlării, locante la fiecare pas; şi o învălmăşeală, şi o fiertură de norod, şi strigăte de talali, şi pocnete de biciu, şi nechezări de cai, încât bietul Pârvu nu mai ştia pe ce lume se găseşte.

Işi dejugă boii în iarmaroc, le aşternu o sarcină de fân dinainte, şi, aşezându-se în car, cam într'un cot, se puse pe aşteptat muşterii.

Se rotiră împrejurul lui vreo doi-trei muşterii cu mâinile în buzunare, cari, când

auziră de preţul boilor, dădură din umeri şi plecară; dar şi Pârvu nu era mai puţin fudul. Cu cât muşterii îi disprețuiau marfa, cu atât el o urca mai sus. Venea, de pildă, un muşteriu şi întreba:

— „Bade, bade! Câte parale boii?"

— „Treizeci de galbeni zimţi şi fără bortă", răspundea el hotărît.

— „Treizeci de galbeni pentru cine întreabă, dar pentru cine cumpără?"

— Aista-i preţul! Cui îi place; cui nu, iaca drumul!"

Aşa se petrecu ziua, în ciocniri de cuvinte, în târguieli fără ispravă; iar pe la întunecate, Pârvu, ostenit de atâta vorbă de clacă, se culcă în car ca toţi vânzătorii de boi, ce se aflau în iarmaroc.

Când s'a deşteptat a doua zi... ce să vadă? Boii nicăiri.

Dă în sus, dă în jos; aleargă, Pârvule, pe la Prefect, Subprefect, Poliţai, Primar...; în-

chină-te, Pârvule, pe la toate icoanele... boii intraseră în pământ!

In sfârşit, după trei zile de căutare, Pârvu, care-şi cheltuise acum şi paraua de anafură, găsi boii într'o pădure, hămesiţi de foame, furaţi de un cinstit negustor scăpat de curând din temniţă, şi care aştepta numai noaptea să-i treacă peste hotar.

Când îşi aduse Pârvu boii de funie în iarmaroc, îi clătina vântul de slabi ce erau, iar lui i se părea că-i are de dar, într'atâta pierduse nădejdea de a-i mai găsi.

Ii dădu în jumătate de preţ, fiindcă era acum pe la spartul târgului, şi boii pierduseră din faţa lor. Dar erau bani buni şi aceia, luaţi ca din drum, căci puţin a lipsit să rămâie Pârvu şi fără boi şi fără bani.

După ce a bătut palma cu negustorul şi a numărat zimţii unul câte unul, punându-i la brâu, într'o pungă de piele cu baiere, Pârvu voi să plece acasă; dar nefiind mult până în seară şi temându-se să nu înnopteze

pe drum, se hotărî să rămână până a doua zi.

Atras deci de o sluţenie de maimuţă ce sta în vârful unui par şi de un paiaţ uns cu făină pe obraz, care bătea din răsputeri la uşa unui cort, chemând norodul să vadă „minunea minunilor, copilul sburător, calul năzdrăvan, şi omul care înghite iartagane", Pârvu dădu cincizeci de bani şi intră la comedie.

Toate au fost cum au fost, minunăţii nemţeşti, nu altceva: treceri prin cerc, frânturi de şale, iartagane înghiţite, şoareci înhămaţi, dar năzdrăvăniile calului le-a întrecut pe toate. Mă rog! Cum a ieşit calul de după perdea, s'a aplecat în faţa norodului în chip de „bine v'am găsit sănătoşi". Apoi, punându-i-se ceasornicul dinainte, a arătat ceasurile fără greş, bătând de atâtea ori cu copita în pământ, câte ceasuri erau; şi la întrebarea, că ce-i place mai bine: biciul sau grăunţele? a răspuns la biciu scuturând din cap,

adică nu; iar la grăunțe plecând din cap, adică da. Și când paiațul îl întrebă:

— „Ia seama, murgule, și-mi spune cine din toată lumea adunată aici e mai bețiv?"

Calul se așternu pe fugă, făcu câteva roți împrejur, se opri dinaintea unui om, îl mirosi, apoi fugi mai departe, mirosi pe un altul și iar fugi; dar când ajunse dinaintea lui Pârvu, pârdalnica de vită stătu pe loc și începu să bată din picioare.

— „Nu cumva o fi acesta"? întrebă paiața.

Calul dădu din cap și necheză.

„Nici că mai încape vorbă, acesta-i!" răspunse calul în limba lui, așa ca să-l înțeleagă și copiii.

Râdea lumea cu chef. Râdea și Pârvu. Apoi cu toții ieșiră mulțumiți pentru banii dați la intrare.

— „Ascultă, Pârvule", îi zise o cunoștință de a lui din iarmaroc, „vita ceia de cal, o fi spus sau nu adevărat, dar știu și eu una adevărată".

— „Ce?“

— „N'ai dat aldămaș pentru vânzarea boilor“.

— „Bine zici“, adause altul. „Asta nu-i cu cale între gospodari cinstiți“

Pârvu stătu o clipă pe gânduri. Pierduse jumătate de preț la vânzare, mai cheltuise din pungă cu căutarea boilor, mai dăduse și la comedie... ei... ce mai la deal, la vale? Unde merge mia, meargă și suta.

— „Hai la aldămaș!“

Plin de chef intră Pârvu cu tovarășii săi într'o crâșmă și acolo: „ține hine, na cumetre!“ se prelungi aldămașul până ce ochii lui Pârvu se păianjeniră, de vedea ca prin ciur. Incă două-trei pahare și Pârvu, vâjâit cu desăvârșire, căzu subt masă, spre îndeplinirea proorocirii calului. Mai zi că nu sunt și dobitoacele năzdrăvane!

A doua zi, Pârvu se deșteptă cu capul înfierbântat și cu ochii grei, în arestul poliției. Căută la brâu, dar găsește dacă ai ce!...

Banii îşi căuŧaseră şi ei de drum, cu punga cea cu baiere dimpreună.

Pârvu începu a alerga iar pe la toate feţele cârmuirii, se închină iar la toate icoanele, lăcrimând după punga lui, însă banii, mai şireţi decât boii, ştiură să se ascundă mai bine.

După trei zile de zadarnică căutare, Pârvu fu silit să-şi vândă şi carul, pentru a-şi plăti datoriile la casa unde găzduise, şi se întoarse acasă pe jos, prin colbul drumului, pleoştit ca vai de el, gândind..., adică negândind nimic; ce era să se trudească a gândi la lucruri ce nu se mai puteau întoarce?!

— „Cine-i acolo?" strigă femeia lui Pârvu, auzind în puterea nopţii, o bătaie la uşă.

— „Eu, bărbatu-tău, **dac'a vrea Dumnezeu!**", răspunse bietul om pocăit.

Sfatul cel mai bun.

Moş Ilie Costan e gospodar fruntaş în sat la Avrămeni. Deşi carte aproape nu ştie, dar i-a plăcut s'asculte sfaturile bune şi s'a folosit de multe din ele. Din pricina asta, el preţueşte şcoala şi ştiinţa. De altfel, Moş Ilie nu-i om pe care să-l poată amăgi aşa oricare citeţ, ori scriitoraş. E în stare, din două vorbe şi dintr'o privire, să priceapă pe cel ce-i stă în faţă; aşa că el, la târgoveţi mai aleş, nu se înşeală; ştie să deosebească şi între ei neghina de grâu. E un gospodar înţelept, care, deşi a ajuns să aibă păr alb, tot crede că i-au mai rămas multe de ştiut de acum înainte.

Intr'o zi, se duce la Iaşi cu un proces la Curteà de Apel. N'avea a împărţi nimic cu

nimeni, dar fusese chemat ca martor de niște megieși.

S'a înfățișat, a spus în cuget curat cum s'au luat vecinii la harță, în crâșmă, pentru niște pământ; pe urmă, s'a strecurat pe ușă și s'a dus să mai vadă târgul.

Vreme până la asfințit, când pleacă trenul, mai avea.

A umblat încolo, a umblat încoace, pe urmă dintr'odată îi vine un gând. Zice: „tot am auzit eu de un avocat înțelept, aici în târgul Iașului, unul Constantin Stelniceanu...

Se spune că-i om bătrân, trecut prin multe, și când ți-o da el un sfat, apoi halal!... Și el merge pe dreptate... Strâmb nu apără niciodată... Așa avocat, înțeleg. Tot n'am eu ce face. Ia să mă duc pe la dânsul, să vedem ce sfat mi-o da. O vorbă aleasă prinde totdeauna bine...".

Întreabă moș Ilie Constan și află că avocatul Constantin Stelniceanu stă în Sărărie,

Se duce bătrânul în Sărărie, intră într'o curte curată, trimite vorbă şi îndată avocatul îl chiamă şi-l primeşte în odaia lui, toată plină de dulapuri cu cărţi.

— „Poftim, şezi pe scaun", zice avocatul. „Şi spune ce durere ai?"

Moş Ilie se cam sfia să se aşeze pe scaun. Avocatul îl priveşte zâmbind peste ochelari şi-i zice:

— „De ce te sfieşti, bătrânule? Aici ai de-a-face cu un om ca şi dumneata, care nu se socoteşte os sfânt, coborît cu hârbozul din cer".

Vorba asta i-a plăcut lui moş Ilie Costan. S'a aşezat pe scaun, în faţa avocatului, şi-a zis:

— „Iaca de ce am venit, cucoane. Tot am auzit dela unii şi dela alţii, că eşti un om care ştii să dai sfaturi bune... Tot n'aveam ce face în târg. M'am gândit şi eu să trag un folos, dintr'o vorbă înţeleaptă..."

— „Bun, bătrânule, tare bun..." zice zâmbind cu prietenie avocatul. „Vra să zică ai un proces..."

— „Ba nu, cucoane, m'a ferit Dumnezeu de așa ceva".

— „Atuncea poate vrei să cumperi, ori să vinzi ceva și vrai să faci acte..."

— „Nu. Eu mă mulțumesc cu ce am, cu cât sunt vrednic să lucrez și să stăpânesc".

— „Așa? tare frumos. Dar în sfârșit, trebue să ai ceva... De ce ai venit la mine?..."

— „Apoi uite, cucoane, să-ți spun eu dumitale... Eu sunt un om care în vieața mea, mult am dat pe o vorbă înțeleaptă. M'am gândit așa: vin la dumneata, plătesc ce trebue ca la doftor, și poate mă aleg c'un sfat bun, care să-mi folosească, așa..."

Avocatul s'a uitat cu luare aminte la moș Ilie Costan și a început a râde bucuros. Apoi a muiat condeiul în cerneală.

— „Bun, bătrânule", zice. „Dumneata tre-

bue să fii om de ispravă în satul dumitale. De unde eşti?"

— „Din Avrămeni, cucoane".

— „Cum te chiamă?"

— „Ilie Costan"

— „Eşti muncitor de pământ?"

— „Da, cucoane, muncitor, cum am apucat şi eu din părinţi".

Constantin Stelniceanu se aplecă pe masă şi scrise câteva vorbe pe o bucată de hârtie, o îndoaie şi o dă moşneagului:

— „Iacă, moş Costane, sfatul dumitale. Când îi avea nevoie, adă-ţi aminte de el".

— „Aista-i?" întrebă bătrânul uitându-se la hârtie. „Bun! Eu nu ştiu să citesc, dar am feciori cari au învăţat cinci clase. Am şi nepoţi cari ştiu toate năzbâtiile. Ştiu şi eu o leacă de slovă veche, şi-am citit odată Alexandria, da scrisoare nouă n'am mai avut când deprinde. Şi cât are să mă coste sfatul ista, cucoane?"

— „Apoi, moş Costane", zise avocatul,

„ți-am dat o vorbă fără plată. Mergi sănătos și învață și pe alții să se folosească de ea".

S'a dus moș Costan.

Cum s'a nimerit, a dat peste o căruță și în scurt timp a fost acasă. Era așa, pe la toacă.

Și dacă a ajuns în gospodăria lui, și-a chemat baba și a început să-i spue ce-a mai văzut pe la târg. Pe urmă, fiindu-i foame, a gustat ceva, și-acum se gândea să se odihnească.

Cum sta așa, iaca vine feciorul cel mare, Neculai, și aduce veste dela fânaț. Fânul era de mai multe zile cosit, și-ar fi trebuit strâns în căpiți.

— „Ce să facem, tătucă?" zice. „Strângem fânul, ori nu-l strângem? Până'n seară, tot o să putem face ceva. Eu zic să-l strângem".

— „Da lasă", zice bătrâna. „Par'că mâni nu-i când? Abia a căzut omul dela drum. Să porniți la treabă acum, asupra serii?"

— „Bine, bine", grăiește flăcăul, „așa-i

cum spui, dar la noapte poate să vremuiască".

— „Ei lasă, băiete, lasă-l!" sare baba cu gura. „Acu a ajuns oul mai cuminte decât găina. De ce tocmai la noapte să ploaie? Tocmai la noapte, peste fânul nostru..."

— „Stăi! Stăi! Ho!" strigă moş Costan. „Nu vă sfădiţi. Am eu un sfat. Am fost pe la un om înţelept şi el mi-a scris aici un sfat. Iaca, să-l scot din chimir. Citeşte-l tu, Neculai. Vezi ce zice. Poate să ne fie de folos".

Bătrâna şi feciorul s'au uitat cu mirare la moş Costan. Pe urmă, Neculai a luat hârtia, a desfăcut-o şi-a citit aceste cuvinte:

„Moş Costane, lucrul de azi, nu-l lăsa niciodată pe mâine!"

— „Aha! Aha!" vorbeşte moş Ilie. „Aţi auzit? Iaca, asta-i bun. Hai, băiete, să strângem fânul. Om da şi noi mai repede, ca să isprăvim până'n seară... ce-i drept, e drept, Sfatu-i sfânt!"

Innoptase când s'a întors bătrânul cu flă-

căii dela fânaţ. Erau flămânzi şi trudiţi, dar isprăviseră adunatul.

Intr'un târziu, după ce s'au pus la hodină, iaca sclipeşte albastru la ferestre, şi se aude mugind tunetul în depărtare. Nu trece mult şi dă năvală, din miez de noapte, o ploaie grozavă de par'că voia să înnece lumea.

Baba a aprins lumânarea de Paşti la icoane, şi-şi făcea cruci, când tresărea fulgerul. Băieţii se treziră, ieşiră pe afară să vadă ce fac vitele şi moş Costan vorbi gânditor:

— „Bre, babă! Dacă nu strângeam noi de cu seară cum se cuvine fânul, ce s'alegea din el?"

— „Apoi dă", răspunse mătuşa Anica. „Iaca şi bătrân învaţă omul! Acu m'am dumirit eu. Aşa sfat trebue pus înainte, în orice împrejurare. Să-l aşezăm íci, la icoane, ca să ne aducem aminte de el şi noi şi copiii noştri, în fiecare ceas al vieţii."

Mihail Sadoveanu

Grădinarul.

M'am coborît încet în grădina înconjurată de zid străvechiu. Treptele de piatră, povârnite într'o parte, sunt pe jumătate îngropate în pământ, de vreme. Muşchiul negruverzuiu a crescut cu îmbelşugare printre lespezile de pe margini, pe unde nimeni nu calcă.

In urma mea aud un pas greoiu. Il cunosc fără să mai întorc capul. E pasul lui Moş Costache, grădinarul, care lucrează cu ziua, azi aici, mâine aiurea. Picioarele lui, îngreuiate de bătrâneţe, calcă ţeapăn în cismele grele, cu încreţituri mucegăite, care-i trec mai sus de genunchi.

— „Tare s'au mai stricat viile anul ăsta, Moş Costache!" încep eu vorba.

— „D'apoi ș'atâta ploaie, Doamne iartă-mă!“ bombănește înfuriat moșneagul, care tocmai se plecase să smulgă niște mohor pe un strat.

— „Da' strugurii mai toți sunt buni; păcat numai că n'au frunză!“

— „Nu-i nevoie..., dac'au scăpat strugurii; da'-i vorba mea că și strugurii îs păliți“

— „Bine, dar chiar buni, dacă nu mai au frunze...“

Moș Costache zâmbește:

— „Da' ce să facă cu frunza?“

Și acum, pentru întâia oară de când am început vorba, moșneagul mă învrednicește cu o privire care-mi clatină părerile mele și-mi dă un respect necugetat pentru vechile lui cunoștințe grădinărești. Dar, ca să nu las vorba neisprăvită, îngân și eu fără convingere:

— „Păi..., e nevoie și de frunză... ca să se hrănească...“

De astădată, moșneagul râde fără să se

mai ascundă, până-l înnecă tusea. Liniştindu-se puţin, întreabă răguşit şi întrerupt:

— „Cu frunza?... D'apoi rădăcina ce treabă are?"

Şi pleacă, clătinând din cap şi trăgând cu patimă dintr'un capăt umed de ţigare.

* * *

Moş Costache îşi cercetează semănăturile.

— „Era să-mi prăpădească omida tot curechiul [1])! Noroc că i-am prins de veste. O căciulă plină am dat pe foc".

— „Tare bine; numai uite... sunt încă o sumedenie de fluturi"...

— „Ei, ş'apoi? Ce strică fluturele?"

— „Apoi fluturele face ouă şi din ouă ies omizi, Moş Costache".

— „Săracă lume!... Nu face fluturele omida. Omida singură face cuiburi şi se înmulţeşte".

---

[1]) Varză. Curechiu e numire moldovenească.

De astădată, moşneagul nu mai râde; nici măcar nu zâmbeşte. Se uită ţintă şi întunecat într'o parte. Eu tac cuminţită — cam târziu — de amintirea prea proaspătă a poveştii cu frunzele. Moş Costache mă lasă în drum, coteşte liniştit la dreapta, calcă mai apăsat şi bombăneşte, ca pentru el singur:

— „Apoi, dac'au ajuns acuma şi fluturii să facă omizi, are să fie rău pe lume, mânca-o-ar ciorile de grădinărie"...

Lucia Mantu

Clemencu.

Pescarii se strânseră roată în jurul unui ceaun mare, de unde aburi calzi, mirositori, se ridicau în rotocoale cenuşii şi piereau sub ochii celor patru vlăjgani cari abia aşteptau să dea mâncarea în clocot. De sub ceaun, se ridicau limbi roşii, se lungeau încolăcindu-se ca trupul şarpelui, aruncând pete de lumină pe oglinda Dunării, care lucea la picioarele lor.

Isprăviseră căutatul cârligilor şi îşi priponiseră lotcile, scoaseră plăşile pe mal, ca a doua zi, din nou să pornească cu ele uscate pe valuri.

Cel mai în vârstă dintre dânşii, Nichita, un vlăjgan nalt, cu spatele cât o covată, cu ochii gălbui, barba roşie, şi cisme grele să

tragă câteva ocale, sta tolănit pe nisip, cu mâna sub cap şi privea unda Dunării. Un altul, cu capul şi cu picioarele goale, mereu mestecă borşul; iar al treilea arunca vreascuri sub jăraticul roşu al focului. Al patrulea dormea cu gura căscată, suflând ca nişte foale.

Departe, pe celălalt mal, printre gardul de nuiele şi stuf, cu care închisese gârla Mocanului, năvălea apa grăbită, aducând în vâltoare peştii care se sbăteau să scape. Deasupra, ca nişte hoţi la pândă, se roteau pescăruşi uşori, şi când le venea la îndemână, se repezeau în apă şi-şi înşfăcau prada.

Sălcii bătrâne încununau malul cu ramuri verzi, cari, în apropierea serii, se făceau din ce în ce mai negre. In fund, pe grinduri, se ridicau rotocoale de fum, răsunau glasuri şi se vedeau herghelii de cai, cu capetele plecate în fum, veniţi să se apere de tăuni.

Când şi când, pe deasupra bălţii, care, cu cât venea seara se lumina mai tare, greoi şi leneşi, treceau bâtlanii...

Dar Nichita şi cu tovarăşii lui nu se uitau la toate acestea. Pe el îl chinuia un lucru: de o lună nu mai pusese păhăruţ de votcă în gură... De aceea sta tăcut şi fără chef... şi se gândea cum ar face, să aibă măcar un păhăruţ de băutură.

Tăcură o bucată bună; borşul era aproape gata. Pe când flăcăii mestecau mămăliga, iată că Nichita ridică capul, îşi mişcă trupul, pironi ochii şi privi vreme de câteva minute, dunga apei...

— „Ce-i?" întrebă cel care mesteca borşul. „Vine vreo lotcă?"

Nichita nu răspunse. Apoi, peste puţin, lăsă capul în jos, îl clătină vorbind:

— „Asta nu-i bine".

— „De ce?" întrebă cel care veghease tot timpul să nu se stingă focul.

—„Pentrucă iar cere Dunărea carne de om"..

Pescarii cei tineri se uitară unul la altul.

Crescuţi pe malul Mării Negre, ei nu ştiau de una ca asta.

— „Şi cum cere carne de om?“

— „Iaca aşa...“ vorbi Nichita, „în fiecare primăvară, ea cere partea ei... Acuma, mâine, poimâine, ai s'auzi că cineva s'a înnecat!...“

— „Ei, asta se poate?“ vorbi cel mai tânăr.

— „Şi tu nu crezi? Poate vrei să-ţi spun şi o întâmplare. Eu sunt şi mai bătrân şi am văzut ce poate Dunărea, când îi vine toana... Nici eu nu credeam, dar acum s'au schimbat lucrurile“...

Pescarul tăcu şi pe faţa lui răsări par'că o umbră de grijă. Câtăva vreme el nu vorbi nimic..., apoi deodată ridică capul şi privi spre cei doi...

— „Aţi auzit voi de Clemencu?“

Cei doi se uitară unul la altul...

— „Ei, dacă n'a mai fost şi el pescar, dacă nu era şi el înnotător şi dacă n'a vrut să asculte, tot s'a înnecat...“

— „Şi cum?“ s'auzi un glas.

— „Ăsta, Clemencu“, începu Nichita, „era

cel mai renumit pescar, pe vremea când eu eram ca .voi... Dar de înnotător i se dusese vestea până'n Constantinopol... Iaca, să vezi. Mergea cu luntrea şi deodată, îmbrăcat cum era, s'arunca în apă. Cine nu-l ştia, se speria..., dar el, ca raţa, îl vedeai răsărind cine ştie unde.

Dunărea? o trecea de patru ori la rând. Odată, ci-că s'a îmbătat şi s'a luat la bătaie de-a spart capul unuia. Au venit cei dela poliţie, dar el ce să facă? fuga la mal şi..., huştiuluc în Dunăre. Poliţia rămâne cu gura căscată, dar el începe să calce apa şi la mijlocul Dunării, râdea de ei şi le făcea plecăciuni. S'au dus ei cu luntrea, dar cum să-l prinzi, dacă el se dădea la fund..."

— „Auzi?!"... îi vorbi unul.

— „Da, şi să nu credeţi că spun minciuni... Aşa înnotător era el... Dar am uitat..., de câte ori nu se ducea afurisitul pe vapoare de pasageri, şi când lumea era mai multă, el se făcea că a căzut în apă... toţi ţipau, alergau

la bărci, şi tocmai când aceia se săturau căutând, răsărea pe celălalt mal... Şi... cu toate acestea, tot Dunărea i-a mâncat capul..."

— „S'a înnecat?..."

— „Ba bine că nu... Era tot aşa, ca şi acuma, în primăvară. Sunt poate zece ani... Noi pescuisem şi stam în spre seară, într'un grind. Cu noi era şi un bătrân, moş Simion... Cum stam aşa, iacă că moşul ciuleşte urechea, ascultă şi deodată se întoarce spre noi. Zice: Cere Dunărea om; acum care se duce pe valuri, s'a isprăvit cu el. Dar Clemencu, care era acolo, se uită la moş şi râde.

„Iacă, mă duc eu şi nu-mi pasă" „Ai s'o păţeşti", zise moşul. „Eu?... Eu Clemencu?... La Catarleţ mă duc şi beau votcă dacă vrei... Rămăşag?"

„Nu, rămăşag eu nu pun...". „Ei şi dacă nu pui, eu tot plec, să-ţi arăt că nu mă tem". Şi nu isprăveşte vorba şi se şi repede la luntre, se pune la băbăici. Moşul se duce la el şi-l apucă de braţ: „Nu te duce, Clemen-

cule". „Haide, pleacă de-aici", strigă Clemencu... şi a dispărut în noapte. Da, în seara aceea, tot ca şi acum, Dunărea venea posomorîtă şi mugind, iar din valuri se ridica un glas amarnic.

A plecat el, a ajuns la Catarleţ, a băut votca şi când să se întoarcă, pe la mijlocul Dunării, a venit un val şi l-a răsturnat. Şi atâta i-a fost... Cum era noapte, vâltoarea l-a zăpăcit învârtindu-l pe loc"... Nichita tăcu, se uită spre dunga cenuşie a apei!... Întinse mâna...

— „Auziţi cum mugeşte!..."

Pescarii ceilalţi întoarseră capetele... ascultară...

— „Da, adevărat..." vorbiră ei, uitându-se cu grijă într'acolo de unde venea glasul...

Nichita vorbi iar:

— „Acum băieţi, mâine să vă păziţi..."

— „Numai mâine?!..."

— „Şi mâine şi poimâine, până ce-o căpăta carne de om..."

Glasurile tăcură din nou... Apoi, într'o vreme, borşul fu răsturnat într'un ceaun, de unde pescarii sorbeau liniştiţi.

Când stomacurile fură puse la cale, ei se traseră sub coliba de stuf şi se tolăniră pe iarbă, înveliţi în ţoale şi pânza lotcilor...

Noaptea creştea târzie, învăluind în beznele ei sălcii, maluri şi ghiolurile lucitoare. O linişte adâncă stăpânea muţenia. Dunărea părea că se tot vaetă, dar acuma pescarii adormiseră şi poate numai prin somn, purtau în minte, soarta bietului Clemencu.

N. Dunăreanu

Impărăţia măceşului.

După ce a gătit cu facerea lumii, Dumnezeu s'a gândit că bine ar fi să dea la fiecare fel din făpturile sale, câte un împărat. Şi a chemat întâi florile dragi Lui, floricelele de câmp, cari vârstează pământul cu lăicere şi covoare în toate colorile.

S'au înfăţişat multe, multe, câte pietricele'n munte, câte stele sunt pe cer, câte furnici sub stejar şi mai mari şi mai mărunte şi s'au închinat smerit Ziditorului.

— „Fetele mele, băieţii mei", le-a zis Domnul. „V'am adunat aici, în Raiu, la sfat mare şi înţelept. Voinţa mea este să aveţi peste voi un împărat căruia să-i daţi ascultare".

— „Doamne, împăratul nostru eşti Tu" murmură micşuneaua.

— „Eu sunt Stăpânul vostru din ceruri, fetițo, dar vouă pe pământ, vă trebue un domn pământesc".

— „Eu nu râvnesc la măriri", mai șopti micșuneaua. „Mă mulțumesc, în smerenia mea, să răspândesc mireasmă dulce"

— „Noi", ziseră într'un glas, murul, afinul, smeurul și fragul, „avem destulă treabă cu coacerea roadelor noastre"...

— „Iar noi", lămuriră ghiocelul și viorеaua, „prevestim Primăvara, crăiasa noastră. De împărat n'avem nevoie".

— „Menirea noastră este să împodobim pământul și doar ne pricepem singuri la atâta lucru", strigă din toate colțurile raiului, mărgăritărelul, aglica, macul și albăstrița.

Dar Cimbrul cu umilință:

— „Eu dau gust bucatelor..."

Pe când, cu trufie, Floarea Reginei încheie:

— „Pe piscurile munților, eu sunt împărătească!"

Dumnezeu se uita când la unele, când la altele şi era foarte nedumerit. Dar iată că zăreşte, stând tăcut, mai la o parte, un copăcel cu flori trandafirii:

— „Dar tu?"

— „Eu sunt Măceşul, Doamne".

— „Ai vreo treabă?"

— „Am: să înfloresc şi să rodesc...".

— „După câte văd, eşti un băiat cuviincios şi de ispravă. Tu vei fi împăratul florilor de câmp şi vei avea darul să goneşti orice duh necurat dela casele oamenilor, cari vor pune rămurele de alte tale pe la ferestre şi la stâlpii porţilor... Şi încă îi vei feri de ceasul rău... Aşa hotărăsc!..."

— „Amin! Amin! Amin!" cântară, cu glas de mulţumire, toate florile.

Nestor Urechea

După asemănarea lor.

Făcuse Dumnezeu aproape toate lighioanele pământului. Ii mai rămăsese de înviețuit numai câteva. Pe acestea hotărî să le plăsmuiască după sfatul celorlalte. Astfel putea să cunoască și inima și mintea acelor cărora le dăduse suflet mai dinainte.

Așa, după povața leului care voia să știrbească din măreția tigrului, făcu pisica; după gustul raței, zuliă pe lebădă, făptui gâsca; după placul elefantului ironist, născu șoarecele. Ascultă chiar de măgar care-L rugase ca, decât ar mai face un dobitoc pe lume, mai bine i-ar lungi lui urechile, doar-doar o putea prinde un sunet mai armonios.

Dumnezeu știa că fiecare din vietățile acestea își vor avea pe pământ menirea lor;

că, cu cât vor fi mai multe, cu atât se vor înlesni mai mult una pe alta; că nici urechea măgarului n'o să prindă nota privighetoarei, după cum nici mărimea elefantului n'o să poată batjocori micimea şoarecelui.

De aceea Atotputernicul se plimba pe pământ, întrebând şi ascultând în dreapta şi în stânga.

Intr'un rând, odihnindu-se pe o piatră, se gândea cum să mai dea o vieţuitoare aerului. Şi cum căuta cu ochii prin prejur, iată că vede sub o frunză o broască; o albină şi un fluture pe cât o floare; şi în mijlocul unei mreje, ţesute între două crengi, un păianjen.

Dumnezeu zâmbi, le chemă la El şi le spuse:

— „Ascultaţi, vietăţilor! Vreau să vă dau pe ziua de azi încă o tovarăşe. Doresc să aud povaţa voastră, cum şi ce înfăţişare să-i alcătuesc. Mergeţi de vă sfătuiţi dintru'ntâi între voi, şi veniţi cu lucrul gata".

Cele patru viețuitoare se traseră mai la o parte, în sfat.

— „Bine, dragilor", se umflă broasca, „nu-i ajunge Prea Sfântului că ne are pe noi? O să lase atâtea ființe pe pământ, că n'o să ne mai ajungă cu ce să ne hrănim. Ia să-I croim noi o dihanie, cum n'a mai văzut nimeni, doar L-om sătura".

Și șu-șu-șu, șu-șu-șu, se sfătuiră ele. Apoi câte-și patru veniră în fața Domnului.

— „Ei?!" le întrebă Dumnezeu. „Tu broasco, ce sfat îmi dai?"

— „Inalt Prea Sfinte", zise broasca, „privește-mi ochii și să-i faceți și pe ai nouei viețuitoare la fel".

— „Bun! Dar tu, fluture?".

— „Priviți-mi trupul"

— „Bun! Dar tu, albino?"

— „Priviți-mi aripile".

— „Bun! Dar tu, păianjene?"

— „Priviți-mi picioarele".

— „Bun! Foarte bine!" răspunse Dumne-

zeu şi zâmbi: ochi de broască, trup de fluture, aripi de albină şi picioare de paianjen.

Iată lighioana pe care o doreau ele!

Dihăniile se uitară una la alta.

— „Acum să-l vedem!" zise albina, încet, broaştei.

Dar Dumnezeu blagoslovi în aer, apoi întinse palma. Şi în mâna Domnului, răsări deodată noua vieţuitoare.

— „Iată sora voastră! Vă place?"

Cele patru vieţuitoare răspunseră codindu-se:

— „Dă... Mărite Doamne!"

Şi Dumnezeu înţelese că noua vieţuitoare era într'adevăr frumoasă.

Tocmai în clipa aceasta, uite şi-o şopârlă. S'o întrebe şi pe asta, se gândi Dumnezeu:

— „Ei tu, şopârlă, ce zici că-i mai lipseşte fiinţei acesteia, ca să desăvârşească sfatul celor patru tovarăşe ale tale?"

— „Sprinteneala mea, Doamne", răspunse cu acreală, şopârla.

— „Fie! Du-te!" porunci Dumnezeu făpturii celei nouă, care se ridicase pe vârful degetului Său.

Şi aşa, din răutatea celor cinci vieţuitoare, sbură, pentru întâia oară pe pământ, nebunateca şi gingaşa libelulă.

Dar ar fi nedrept să nu se ştie că dintre toate vieţuitoarele, numai rândunica fusese mărinimoasă. Ea rugă pe Dumnezeu să dea vieaţă unei alte rândunele, mai chipeşă ca ea. Şi Dumnezeu îi făcu hatârul: însufleţi lăstunul. Dar pentru inima cea bună a rândunicii, o lăsă tot pe dânsa mai frumoasă.

Emil Gârleanu

Doctor de cocoşaţi.

...Odată, stăteam de vorbă cu un arendaş. Era tocmai într'un an de secetă. Ţara trecea printr'un adevărat foc.

Cunoscutul meu semănase o moşie întreagă, îngropând sub brazde toate speranţele lui şi norocul copiilor. Bucatele intraseră în primăvară cu porneală bună şi, tocmai când începuse să se bucure şi să aştepte mâna cea mântuitoare, se opresc ploile şi se întăresc căldurile. Până în vară, s'au topit toate semănăturile, de par'că ar fi fost stropite cu încrop. Eu nu ştiam cum să aduc vorba, mai cu înconjur, ca să nu ating durerea încercatului meu cunoscut.

— „Destulă pacoste..., dar... mare-i Dumnezeu!..."

— „Atâta nădejde ne mai rămâne şi nouă..."

— „Oricum, e o stare dureroasă a sufletului, să vezi aşa, dintr'odată, cum ţi se duce de sub ochi, atâta bogăţie..."

— „Iată te uiţi cum se duce şi n'o mai poţi chema înapoi... Fluieri şi tu din urmă a pagubă..."

— „Pentru noi, ăştilalţi, când pierdem ceva dintr'o întâmplare, nu ne aflăm locul şi dumneavoastră pierdeţi o avere întreagă, o daţi aşa ca într'o părere: aici o ai, aici o scapi... şi tot vă ţineţi şi începeţi munca din nou..."

— „Tragem şi noi nădejde, ca spânul de barbă, tot că: ba o fi.., cu asta ne amăgim şi trecem prin vieaţă, cum se strecoară câinele prin mărăcini..."

— „Mare putere de credinţă!"

Urmăream pe arendaş cu tot interesul curiozităţii. mirându-mă de oamenii aceştia

ce rămân tot dârji şi glumeţi, cu toate nedreptăţile soartei.

— „Eu, cu toate acestea, nu mă plâng de plugărie, căci, dacă mi-am pierdut tinereţea, muncind de geaba, în schimb am căpătat o învăţătură mare: mi-am găsit aci mântuirea băieţilor mei..."

— „Cum asta?"

— „Bărăganul mi-a deschis ochii şi m'a învăţat ce să fac cu ei, ce drum să le dau în lume"

— „Şi ce vrei să faci dumneata din băieţi?"

— „Am să-i fac doctori de cocoşaţi"..

— „Râzi de mine!"

— „Nicidecum"

— „Ce înseamnă asta, doctor de cocoşaţi?"

— „Ehei, bun meşteşug, câştigi parale fără diplomă şi fără multă minte".

— „Tot nu te înţeleg".

Arendaşul meu abia îşi stăpânea râsul şi mă fura din ochi cu cântăritul şi spionarea.

— „Apoi să te dumiresc tot eu. Când s'o vesti în lume de un doctor de cocoşaţi, toţi gheboşii or să năvălească la el, ca să se caute, căci până acum nu s'au prea văzut cocoşaţi vindecaţi... Şi ce-ţi mai trebue alt venit, decât mulţimea celor aduşi de spate? O să curgă paralele, ca mălaiul la moară..., să iei numai şi să pui în buzunar..."

— „Şi fără nicio altă învăţătură?"

— „Fără nicio şcoală alta, numai cu reţeta dela mine, care e mai bună decât toate şcoalele..."

— „Spune-mi şi mie".

— „Vrei să-mi furi meşteşugul?"

— „Apoi eu n'am copii, nu-ţi fie frică"

— „Atunci ascultă care-i doctoria cocoşaţilor: să se facă arendaş pe Bărăgan".

— „Tot nu te înţeleg".

— „Uite care-i taina: cocoşaţii cari s'ar

apuca de agricultură, şi-ar pune tot avutul şi toată nădejdea în pământ".

— „Ei şi ce-are aface asta cu cocoaşa din spinare?"

— „Are a face, că după arat şi semănat, ce mai aşteaptă agricultorul?"

— „Ce să mai aştepte? An bun, cu ploaie".

— „Aha! apoi asta-i reţeta..., ploaia... Să vezi atunci pe cocoşat cum o să se razime cu mânile în genunchi şi, încet, haide-hai, încet, o să-şi îndrepte şalele şi să ridice ochii în sus, pe cer, după nori...

S'auzi numai cum îi trosnesc oscioarele spinării şi se aşează la locul lor, pe când cocoşatul, înnălţat, o să urmărească cu ochii marginile cerului din toate părţile şi o să tresară la toate adierie şi burzuluirile de sus... Şi mai ştii?! azi o leacă, mâine mai mult, până se trezesc cocoşaţii cu ghebele căzute din spinare"...

— „Mare posnaş mai eşti! M'ai tras pe sfoară cu doctoria dumitale!"

— „Ce, nu crezi în ea? Ia uită-te la mine, ce drept sunt... Din ce pricină crezi că m'am făcut așa înalt și tot una? De'uitat într'una în sus, după nori...“.

Privighetoarea.

— „Ce ai, nene Iorgule? Par'că ai fi supărat“

— „E!...“.

— „Ba nu, zău, ţi s'a întâmplat ceva?“

— „Mi s'a întâmplat o ticăloşie... Nici nu ştiu cum să-ţi spun.

Ştii că prin fundul curţii mele trece iazul, iazul morilor. Când n'am ce face, dau cu undiţa la peşte. Am acolo, în stânga scării, (c'am făcut scară pentru scăldat) o adâncitură, în care arunc în toate serile, câte o bucată de mămăligă, ori câte un pumn de grâu fiert: nadă la peşte. Şi uneori, când e apa mare, mai ales acum primăvara, se dă bine şi prinz... nu cine ştie ce peşti mari, dar în sfârşit: cleni, mrene... Am prins de multe ori

şi mai măricei, aşa cât un cuţit de masă obişnuit. Tu nu eşti pescar, n'ai dat cu undiţa niciodată... E păcat!... La mine acolo e frumos de tot: o umbră deasă şi răcoroasă, şi apa aceea care curge lin printre sălcii pletoase... Să vii odată, să vezi!...

Acum, eu am undiţe sistematice, de se strâng, se fac baston; dar aici, în iaz, nu le întrebuinţez, că prea sunt lungi. Iau câte o nuia de alun, îi pun aţă, plumb şi cârlig, şi gata...; iar când plec de acolo, înfăşor aţa pe nuia şi o bag într'un tufiş de răchită. In tufişurile astea şi în sălciile de pe marginea iazului, vin privighetori şi cântă toată noaptea. Foarte de multe ori, când stau liniştit la pescuit, vin, săracele, până pe lângă mine, aproape de tot, să le prinzi cu mâna, par'că ar fi oarbe; umblă după ouă de furnici şi după râme... Ce e azi? Joi.

Alaltă seară, Marţi, a venit pe la noi, căpitanul Delescu cu nevastă-sa, şi am stat cu toţii în pridvor, să le ascultăm. Nu cânta

una, cântau zece, cincisprezece; răsuna tot zăvoiul. Şi cum era o lună ca ziua şi mirosea liliacul, am petrecut o seară... să-l întrebi pe el. Mai ales una, chiar în grădină la mine, într'o salcie pletoasă, cânta... Doamne, Dumnezeule! De câte ori începea, făcea într'un fel nou. Încă Victoriţa, nevasta căpitanului, luase un condei, să însemne cu vorbe, toate felurile de sunete pe cari le scotea. Uneori făcea: fi, fi, fi, tiha, tiha! tiha! chiau! chiau! chiau! clings!... iar când isprăvea într'o cascadă de triluri, zău dacă nu-ţi venea s'o aplauzi, ca pe-o primadonă. Şi din crivină[1]) îi răspundeau altele şi altele. Frumoasă seară am petrecut, n'am s'o uit niciodată! Şi ne întrebam cu toţii, dacă o fi adevărat că toate vieţuitoarele de pe pământ se trag dintr'o tulpină şi că s'au deosebit unele de altele, numai silite de împrejurările deosebite prin care au trecut; ce fel de împrejurări au fost

[1]) Desiş, pădurice.

acelea care au putut sili privighetoarea să ajungă să cânte aşa, iar cârsteiul bunăoară, să hârâie ca un ceasornic de buzunar, când îl întorci? Mare taină!

E!... Pe la douăsprezece, ne-au plecat mosafirii, iar nevasta căpitanului, după ce ne-a zis nouă „bună seara", a făcut bezele în spre salcia pletoasă, strigând: „la revedere, puică, pe mâine seară" Şi au venit şi aseară, dar în salcie nu mai cânta privighetoarea. Se auzeau în zăvoiu, dincolo peste iaz, o mulţime; aici însă nu.

Ne gândeam că poate s'o fi dus în zăvoiu şi ne sileam s'o recunoaştem după cântec; dar, orică ea era prea departe şi nu puteam deosebi toate sunetele, ori că nu cântau toate la fel, dar lucru hotărît, lipsea un sunet; n'auzeam şi să vezi de ce:

Azi dimineaţă, neavând treabă, mă scobor la gârlă. Lăsasem în ajun undiţa acolo, într'un tufiş. O caut, nimic. Zic: să ştii că mi-a furat-o cineva. Când mă uit mai bine, o văz

mai departe, pe jos. Dau s'o ridic; aţa deşirată de pe băţ şi încurcată în răchită. Mă iau după fir, şi ce văz? Par'că şi acum, mi se sfâşie inima... Lăsasem râma în cârligul undiţei; şi biata privighetoare, umblând după mâncare, a înghiţit cârligul!... Sărăcuţa!... Cât trebue să se fi sbătut, cât trebue să se fi chinuit!... Acuma sta moartă, cu aripioarele întinse, iar pe ochişorii ei, ca două mărgele negre, năpădiseră furnicile...

Pe legea mea! Sunt aşa întâmplări nedrepte, cari-ţi turbură mintea, îţi sdruncină credinţa... Auzi dumneata... cu cârligul înfipt în guşuliţa aceea, care scotea sunetele acelea dumnezeeşti!... Auzi dumneata, cum am răsplătit eu păsărica aia nevinovată, pentrucă ne desfătase cu versul ei! Când mă gândesc, îmi vine nebunie, dar ştii nebunie!... Ah! ochişorii ăia negri, pe cari năpădiseră furnicile!...".

I. Al. Brătescu-Voineşti

O tufă de liliac.

Era mare zarvă în tufişul de liliac, din colţul grădinii. Măcar că vremea era liniştită şi nu adia nici cel mai slab vânt, crengile se sbuciumau, frunzele tremurau, par'că le scutura o putere nevăzută.

După cum îi era obiceiul, cinteţoiul se lăsă şi de astădată repede din sbor, ca să-şi facă odihna de amiază, în desişul umbros al frunzelor. N'a fost chip să aţipească câtuşi de puţintel, atâta larmăt ce era în jurul său. Speriat, sbură din nou, trecând într'un tufiş de salcâm galben, unde îi era de aiftel şi locul, căci acolo, cintiţa îşi făcuse cuibul. Intrebând-o dacă nu ştie ce se petrece peste drum, dacă nu s'a ascuns vreun duşman care clătina crengile de liliac, n'a căpătat nicio

deslușire. Cintița își căuta de clocit și nu avea vreme să stea de vorbă. Curios, mai mult decât îngrijorat, cintițoiul se adresă atunci unui pițigoiu neastâmpărat, care nu mai tăcea din gură. Nici acesta nu putu să-l lămurească.

— „Nu pricep de loc vorba liliacului. Dar și eu am observat dis de dimineață, că se petrece ceva neobișnuit în casa lui".

Curios și el să afle ceva, se așează lângă cintețoiu, privind amândoi țintă la liliacul din față.

Cu adevărat că în tufa de liliac se petrecea ceva neobișnuit. Rădăcina nu era în apele ei, într'una bodogănea:

— „Așa! Să fii silită să stai țintuită toată vremea, în pământ și să te căsnești pentru toată familia. Munca toată cade numai în spinarea mea. Eu trebue să îngrijesc mereu de hrana crengilor, a florilor, fără chip să te mai miști oleacă, de frică să nu le smulgă vântul.

In schimb, cine se gândeşte la o biată slugă credincioasă ca mine? Îi trece prin gând cuiva din cei de sus, că şi eu aşi vrea să mai petrec? Mereu vorbesc între ei de soare, de primăvară, de rouă. Eu habar n'am ce sunt acestea. Atâta doar ştiu, că îndată ce vine primăvara, îmi sug şi măduva din mine. Nu se mai satură; zi şi noapte trebue să le dau de mâncare, par'că ar fi lihniţi de foame. Doar iarna cât mai am răgaz. Atunci cunosc şi eu puţin ce e tihna, mai ales că în pământ e bine şi călduţ. Cum dă căldura, e vai şi amar de sufletul meu"

— „Ţine-te bine, bătrânico!" îi poruncirăcrengile, întrerupând-o din gândurile ei. „Se vesteşte vreme rea; ne ameninţă furtuna".

— „Mai trimete-ne ceva de mâncare", şoptiră frunzele. „Familia n'a terminat încă de crescut".

Iar drept culme, florile începură să cânte, dorind răcoreala unei bure de ploaie.

— „Na! n'am dreptate?" mormăi înnăbu-

şit rădăcina. Toată grija în seama mea cade. Nu mai merge, trebue să se sfârşească odată cu toate acestea. Vreau şi eu să mai răsuflu, vreau să fiu şi eu ceva în lumea aceasta. Ei! ramurilor gălăgioase, care nu faceţi nicio para chioară! Să ştiţi că nu mai am poftă să mai muncesc pentru nişte trântori. Vreau să ies şi eu în lume să mai trăiesc şi eu oleacă! Ţineţi-vă bine, că vă las!"

— „Trântori?! Noi trântori?" săriră, tremurând de mânie, crengile.

„Ai grăit de te-ai gătit. Dar noi stăm oare de geaba?"

— „Să aud, mă rog, ce faceţi? Ce treabă săvârşiţi?" întrebă rădăcina.

— „Mai cunoaştem noi ce e odihna?" începură crengile. „Cât e ziua de lungă, ne întindem, ne îndoim fel şi chipuri, căsnindu-ne să aburcăm frunzele către lumină. Dacă ai putea să te iţeşti puţintel şi să ne priveşti, ne-ai plânge de milă. Înţelegem să spui de frunze că nu fac nimic; lor să le răc-

neşti că sunt leneşe, dacă vrei numaidecât să-ţi verşi năduful pe cineva"

La auzul acestor vorbe, rădăcina stătu puţin şi se gândi. La urmă dădu dreptate crengilor. Şi unde nu începu cu gura la bietele frunze:

— „Mult am să fiu eu sluga voastră? Să ştiţi că dela zintâi vă las. N'aveţi decât să asudaţi şi voi muncind, să nu mai trăiţi numai în lenevie, pe seama altora".

Crengile ţinură ison rădăcinii.

— „Are dreptate! Nici noi nu vă mai putem ţine mereu în spinare. Munciţi şi voi, cum muncim şi noi!"

Ca să dea dovadă că leagă fapta de vorbă, începură să se scuture.

— „Tot încet, rădăcino", şoptiră frunzele. „Nu vă daţi aşa ifose şi voi crengilor! Ce ţipaţi cât vă ia gura? Nu vă e ruşine, că v'aude lumea ce prostii iese din voi? Credeţi că noi stăm de geaba"?

— S'auzim, ce rost aveţi?" spun ramurile, ţinându-se mai dârze.

— „S'auzim", spune rădăcina, înţepenindu-se mai tare în pământ.

— „Ştiţi voi oare, că noi pregătim mâncarea?" începură frunzele.

„Socotiţi voi că tot ce se laudă rădăcina că ne trimite, v'ar putea folosi la ceva, fără de truda noastră? Hrana pe care o sug rădăcinile, la noi trebue să ajungă, înainte de a vă îngrăşa pe voi. Focul soarelui pe noi ne dogoreşte; în noi e bucătăria. Zi şi noapte, noi pompăm din aer oxigenul. Câf e ziulica de mare, fierbem la razele soarelui, tot ce ne vine din rădăcină, ce mai luăm noi din aer şi pregătim hrana pe care v'o trimitem, ca să vă meargă bine şi să nu muriţi de foame. Mai puteţi spune că stăm de geaba, că nu aducem niciun folos?"

— „In tot ce povestiţi, poate să fie ceva adevărat", spuseră crengile, cu un scârţâit domol. La rândul lor, tălmăciră rădăcinilor

mai grele de cap, înțelesul celor auzite. La urmă și rădăcinele dădură dreptate frunzelor.

După o scurtă tăcere, frunzele foșniră din nou:

„Dacă vreți, la cele din urmă să vă vărsați focul pe cineva, de ce nu căutați spre flori? Mai mândre îmbrăcate decât noi toate, ele se țin mai departe de noi, mai către soare. Pe ele întrebați-le ce fac. Sau dacă dumneavoastră știți ceva despre ele, noi habar n'avem care e rostul lor".

— „Aveți dreptate", strigară crengile. „Ele sunt adevărații trântori"

Iar de jos, de sub pământ, și rădăcina începu a mormăi:

— „Așa este! Nu mai vrem să mai răbdăm! Să auzim ce spuneți la toate acestea, voi florilor leneșe, împopoțonate! Ce rost aveți voi pe lume? Pentru ce oare să ne căsnim cu toatele pentru voi?"

Florile se legănau a lene și împrăștiau

parfumul lor în atmosferă. De trei ori a trebuit să le întrebe celelalte, până ce au dat un răspuns, începând să cânte:

Legănându-ne spre soare,
Trăim vis frumos de floare.

— „Da, da, vă credem", spuneau frunzele. „Dar a cânta, nu înseamnă a lucra!"

Florile însă continuară să cânte.

— „Prostii, prostii, prostii!" repetară rând pe rând, cele trei cumetre.

Toate fură de părere că e ruşine să muncească mai departe pentru nişte leneşe. De mânie scârţâiau, foşneau, dondăneau toate la un loc, de nu se mai ştia ce este de capul lor.

Florile însă râdeau de mânia lor şi cântau înainte.

* * *

Trecu vara, veni toamna.

Rămurelele tinere, verzi, se îmbrăcară în sumăele castanii.

Frunzele nu aveau haine de iarnă. De ciudă se îmbolnăviră, căpătară gălbenare, de pe urma căreia au murit pe rând.

Una câte una căzură la pământ, acoperind locul unde se ţineau rădăcinile. Florile de mult nu mai luau parte la joc. In locul lor, s'au ivit nişte făpturi curioase, scorţoase, care foşneau la vânt. Iar când cea dintâi suflare a crivăţului se abătu asupra tufei de liliac, căzură şi ele la pământ. Din împodobirea mândră de vară, n'au rămas decât crengile goale.

— „Brrr!" suspinară crengile, adresându-se rădăcinii. „Acum, mai c'am schimba cu tine, cumătră! Ce-ţi pasă! Stai la căldură şi în tihnă, în pământ!"

Rădăcina nu răspunse nimic. Ea era preocupată de altceva.

Lângă dânsa, căzu ca din senin, un grăunte curios şi mult ar fi dat să afle de unde vine şi ce caută aici. Se încercă să intre în vorbă cu el, dar nu căpătă niciun răspuns.

— „Nu-i frumos să nu dai răspuns, când te întreabă cineva cum se cade", legă din nou vorba. „Suntem doar vecini, e firesc deci să facem cunoştinţă"

Niciun răspuns şi de data aceasta. Grăuntele par'că era mut, iar rădăcina, toată iarna, nu se gândea decât la vecinul ei:

„Cine oare să fie? Ce caută el aici?" mereu se întreba, fără să-şi poată astâmpăra curiozitatea.

Spre primăvară, vecinul începu să se umfle, până ce în cele din urmă, dintr'însul ieşi un colţ plăpând, verde.

— „Bună ziua", începu din nou rădăcina. „Iţi doresc o primăvară plăcută... Poate acum, vei avea bunătatea să-mi răspunzi la întrebarea mea de astă toamnă. Cu cine am a face?"

— „Sunt visul florilor de liliac", răspunse fiinţa mică. „Sunt o sămânţă, pe când dumneata eşti o prostovancă".

Rădăcina rămase pe gânduri. Nu se supă-

rase de cuvântul cel prost, căci doar, ca rădăcină, era învăţată să fie mereu luată la vale. Dar rămase nedumerită în privinţa „visului florilor" şi de aceea se rugă de lămurire.

— „Văd că pământul e cam uscat şi nu am să pot răzbate uşor în el", îngână sămânţa. „Am vreme să stau cu tine puţin de vorbă. Vezi, eu am auzit tot ce aţi grăit voi, astăvară, căci eram ascunsă într'o floare. Nu puteam însă să mă amestec în vorbă, căci eram prea crudă".

— „Hm!... acuma ţi s'a deslegat limba, poţi spune de toate?!" întrebă rădăcina.

— „Am crescut deajuns ca să-ţi dau cu tifla", răspunse sămânţa, dând dintr'ânsa un colţ, în pământ. „Acuma am rădăcina mea şi nu-ţi mai dau voie să mă iei de sus!"

Rădăcina holbă ochii, dar nu zise nimic.

— „La urmă, se cuvine să mă port cu tine mai bine", continuă sămânţa, „ căci doar îmi eşti părinte".

— „Cum se poate?“ răspunse rădăcina şi nu-şi mai putea lua ochii dela sămânţă.

— „Cu toţii sunteţi părinţii mei“, începu să povestească sămânţa.

„Tu ai agonisit pentru mine, hrana din pământ; iar frunzele au pregătit-o la razele soarelui. Crengile m'au aburcat la lumină şi căldură, iar florile m'au legănat în potirul lor. Ele au visat, iar visul lor l-au şoptit albinei, care a sburat de l-a povestit celorlalte flori de liliac. Fiecare dintre voi mi-a dat câte ceva... la toţi vă datoresc vieaţa...“

Multă vreme a stat rădăcina, gândindu-se la cele auzite.

S'a făcut vară de tot, până când, în sfârşit, le-a dat de rost. Iar când s'a luminat de-a-binelea mintea ei înceată, a întrebat neobişnuit de politicos pe crengi, dacă nu cumva văd sub ele, o mlădiţă verde de liliac.

— „Ba da“, răspunseră crengile. „Caută-ţi mai bine de treabă şi ţine-te ţeapăn.

Suflă vântul cu atâta putere, încât mă tem să nu ne culce la pământ".

— „N'aveţi nicio grijă", răspunse rădăcina. „Mă ţiu bine. Vreau numai să vă spun că mlădiţa aceia mică de liliac, este copilul meu"

— „Ha, ha, ha!" începură să râdă crengile. „Socoţi tu că o bătrână rădăcină neagră, ca tine, poate să dea un copilaş aşa de drăguţ? Nici nu poţi să-ţi închipui tu, cât e de fraged, sglobiu şi verde!"

— „Şi totuşi e copilul meu", spuse cu mândrie rădăcina.

Atunci începu să povestească tot ce i-a spus sămânţa, iar ramurile povestiră frunzelor.

— „Aşa mai înţelegem şi noi" vorbiră toate dintr'odată.

Abia acum s'au dumerit că fac parte dintr'o singură familie în care munca este împărţită, fiecare având a săvârşi o anumită treabă.

— „Ssst!“ şoptiră una alteia. „Băgaţi în seamă, să nu turburăm visul florilor!“

Rădăcina se osteni cum putu, ca să sugă cât mai multă hrană, ca şi când ar fi fost plătită; crengile se munceau, se îndoiau, se întindeau cum puteau mai bine, numai ca să ajungă la aer şi la lumină; frunzele se desfăceau cât mai mult şi mai liniştit în baia caldă a razelor de soare, ca şi când n'ar munci de loc, măcar că în ele fierbea mâncarea în mii şi mii de oale mici. Numai florile se desfătau în bătaia soarelui, cântând şi visând într'una.

Povestea cârtitorului.

...Un om se văicărea mereu, că Dumnezeu numai lui îi dă greutăţi, iar altora numai voie bună şi mulţumire. Şi-şi blestema vieaţa că-i aşa de rea, şi blestema ursita lui că i-a fost mai fără milă decât a altora. Intr'o zi, adormind, a visat visul acesta: Se făcea că mergea în rând, la deal, cu multe mii de oameni, purtând fiecare o cruce pe umeri, aşa cum a purtat-o blândul Iisus, când a fost dus la răstignire. Unii mergeau încovoiaţi de greutate, alţii cântând, alţii senini, fără s'arate nici oboseală, nici veselie.

Când au fost în vârful dealului, s'au oprit cu toţii, şi-au pus crucile jos şi s'au odihnit. Omul de care vorbim, a început să se tânguiască: „Doamne! mie mi-ai dat cea mai

grea cruce! Dacă eşti drept, de ce nu mi-ai dat-o după puterile mele? Mai bine mi-ar fi fost să merg la deal fără nicio cruce pe umeri; dar dacă trebue să ducem fiecare câte o cruce, nu fii nemilostiv cu noi. Celor slabi le dai cruci mari şi celor puternici cruci uşoare. Eu cer, Părinte, să-mi dai după cum ştiu eu că mi se cuvine".

Atunci s'a stârnit o furtună, care l-a luat pe sus şi l-a asvârlit departe, pe un câmp pustiu, pe care nu era niciun om, dar locul era plin de cruci de toată mărimea şi de tot chipul. Şi un glas din văzduh îi zise: „Iată, aici sunt aşezate, la rând, suferinţele omeneşti, crucile acestea; alege-ţi deci una pe placul tău şi după cum ştii tu că ţi s'ar cuveni"! Şi acum, cercetând el, se duse dela o cruce la altă cruce, nehotărît pe care să şi-o aleagă, ca să-i fie mai uşoară de purtat.

Aceasta, de aici, era prea mare; cealaltă prea grea. Una de colo nu e nici mare, nici

grea, dar având dungile ascuțite, ar fi fost o povară de nesuferit. Uite colo una de aur, strălucește ca soarele. Il ispitește aurul, să n'o lase neîncercată și o pune pe umeri, dar vai, era neînchipuit de grea. El umblă tot mai zăpăcit printre cruci. Acum ar vrea pe asta, acum pe aia, însă niciuna nu e cum ar vrea el. Le-a cercetat pe toate și n'a găsit niciuna cum știe el că i se cuvine. Să le cerceteze a doua oară. Și iacă, într'un loc, dă de una pe care o trecuse cu vederea. Se oprește, o ridică, o pune pe umăr, o cercetează cu deamănuntul și i se pare cea mai potrivită dintre toate și rămâne la ea.

— „Doamne!" zise el. „Iată una! Nu e tocmai ușoară, dar e cea mai potrivită pentru puterile mele. De ce nu mi-ai dat până acum una ca asta? Dă-mi-o, Tată, pe asta, că eu văd și simt că asta mi se cuvine".

— „A ta să fie! Ridic-o!" s'auzi glasul.

Și când a ridicat-o și s'a uitat mai bine la

ea, văzu că e tocmai aceia pe care o purtase şi pentru care murmurase atâta. A ridicat-o şi fără să mai scoată o vorbă de tânguire, a plecat şi iarăşi s'a pomenit între oamenii cari suiau dealul, cu crucea lor în spate.

Tatăl nostru.

...Nu ştiu, dar mi se pare că „Tatăl nostru" e rugăciunea cea mai minunată şi cea mai caldă, din toate rugăciunile cari se înalţă către cer!

E cea dintâi pe care o învaţă copilul şi cea de pe urmă pe care o uită omul înrăutăţit, atunci când uită şi pe mama dela care a învăţat-o.

Am plâns odată, ascultând „Tatăl nostru", spus de un glas cam tremurător de femeie bătrână; şi parc'ă şi azi mi se strânge inima, când îmi aduc aminte, cu toate că e mult de atunci.

Era vară şi iar îmi venise dorul să plec în Transilvania. Când trec odată graniţa[1],

[1]) Povestirea e dinainte de războiu. E vorba de fosta graniţă dintre Moldova şi Transilvania.

par'că nicăiri nu mă simt mai bine decât acolo. Primirea frățească pe care o găsești oriunde te duci între Români, îți încălzește într'adevăr sufletul. Și ce locuri frumoase! Dumnezeu par'că a zâmbit când a creat Transilvania. Și acel zâmbet îl vezi peste tot locul. Popor frumos și țară frumoasă! „Numai de ar fi și norocul frumos!" cum spune Românul, când e vorba de cineva tânăr, frumos și bun.

Voiam să plec în Transilvania, dar nu departe, numai până la Borsec și poate și mai sus de el, prin alte locuri, toate puțin depărtate unul de altul.

Tot drumul, dela Piatra Neamț până la Borsec, îl făceai într'o zi, cu trăsura cu doi cai; și e de o frumusețe neîntrecută.

De cum ieși din oraș, te găsești între munții înalți și mândri, acoperiți cu păduri de brad; și printre brazii din pietriș, șerpuesc izvoarele argintii. Munții stau ca o strajă măreață, pe amândouă malurile Bistriței, și se oglin-

desc în apa ei cristalină. Aproape tot drumul îl faci aşa, între munţi şi pe malul apei.

După ce treci peste fosta graniţă şi te sui pe drumuri mai înalte, aerul devine mai răcoros şi mai puternic. Parcă-ţi dă vieaţă şi sănătate. Locurile prin care treci sunt minunate şi din ce în ce mai sălbatice. La urmă, când ajungi în Borsecul de sus, nu mai vedeai nimic, fiindcă era noapte.

Te culci şi dormi, şi de cumva e cât de puţin vânt, auzi prin somn vâjâitul pădurilor de brad. Când m'am trezit, a doua zi de dimineaţă, mi se părea că visez, atât era locul cel de obiceiu liniştit, plin de o veselie sgomotoasă.

Nu departe de hotelul Melic, unde trăsesem noi, cei veniţi din România, se ţinea un iarmaroc.

Venise lume de pe lume şi se îndesa împrejurul baracelor pline cu tot soiul de lucruri, dela cele mai ieftine nimicuri, până la lucruri de oarecare valoare.

Mulţimea era compusă mai cu seamă din ţărance şi ţărani Unguri. Fiecare târguia câte ceva. Dela iarmaroc, nu se întoarce nimeni cu mâna goală.

Din toate părţile nu auzeai decât râsete, ţipete de bucurie ale copiilor şi tot soiul de muzici.

Cumpărasem şi noi nişte mărunţişuri şi cu dânsele în mână, treceam pe unde era lume mai multă şi veselia mai mare; dar nu înţelegeam nimic din tot ce se spunea, fiindcă nu se vorbea decât ungureşte. Cu toate acestea, par'că vedeam multe feţe curat româneşti, printre ungurii şi unguroaicele pe cari le întâlneam.

Umblam şi noi ca surzii şi nu vorbeam decât între noi.

Aproape de stradă, în capătul iarmarocului, erau numai căruţe şi care. Tocmai treceam pe acolo, râzând şi vorbind, când simt că mă prinde cineva de rochie. Mă întorc şi văd o unguroaică bătrână, care şedea pe

niște saci, lângă căruța ei. Credeam că voiește să-mi vândă ceva, și-i spusei în ungurește: „Nem, nem", tot ce știam și eu și care, după ideea mea, era „nimic" sau „nu"; dar ea nu-mi dădea drumul și continua de a vorbi repede și cu glas tare, doar m'ar face să înțeleg. Din toate ce spunea, nu puteam distinge decât: „Olah! Olah!" adică „Român" Un domn, care trecea pe lângă noi, se opri și-mi zise: „Ea voiește să vă spună că-i Româncă, dar că nu mai știe să vorbească românește, însă înțelege când îi vorbește cineva răspicat"

Atunci a început o convorbire prin tălmaciu, între noi două.

Femeia cea bătrână se ridicase în picioare și-mi spunea că a crescut între Unguri, a învățat în școli ungurești: „Nu era slobod să vorbim noi, copiii de români, limba noastră". Apoi spuse că s'a măritat după un Ungur și așa, încet, încet, și-a uitat cu totul graiul părintesc.

— „Nu mai ştii nimic?" o întrebai adânc mişcată. „Nu-ţi mai aduci aminte de nimic din copilărie? Nu ştii măcar o rugăciune pe care te-a învăţat mama?"

— „Ie, ie", adică „da", spuse bătrâna bucuroasă; şi plecând fruntea şi strângând mânile pe piept, ea începu cu un glas cam tremurător: „Tatăl nostru, carele eşti în cer...".

Românii scoaseră pălăriile, solemn, ca la biserică, şi eu plângeam.

Din copilăria ei, din tot trecutul ei de Romăncă, nu-i rămăsese bătrânei decât „Tatăl nostru"! Când a ajuns la ultimele cuvinte: „şi ne izbăveşte de cel viclean", mi s'a părut că pădurile de brad de primprejur au spus un puternic „Amin!", aşa vuiau de tare.

Matilda Poni

Punguța cu doi bani.

Era odată o babă și un moșneag. Baba avea o găină și moșul un cocoș. Găina babei oua de câte două ori pe fiecare zi, și baba mânca o mulțime de ouă, iar moșneagului nu-i da niciunul.

Moșneagul, într'o zi, pierdu răbdarea și zise:

— „Măi babă, mănânci ca în târgul lui Cremene. Ia dă-mi și mie niște ouă, ca să-mi prind pofta măcar".

— „Da, cum nu", zise baba care era foarte sgârcită. „Dacă ai poftă de ouă, bate și tu cocoșul tău să facă ouă, și-i mânca. Eu așa am bătut găina și iacăt-o cum ouă".

Moșneagul, pofticios și hapsân, se ia după gura babei, și de ciudă, prinde iute și de grabă cocoșul, și-i dă o bătaie bună, zicând:

— „Nă! ori te ouă, ori du-te dela casa mea, ca să nu mai strici mâncarea de geaba“

Cocoşul, cum scăpă din mânile moşneagului, fugi de acasă şi umbla bezmetic pe drumuri.

Şi cum mergea el pe un drum, numai iaca găseşte o punguţă cu doi bani. Şi cum o găseşte, o şi ia în clonţ şi se întoarnă cu dânsa înapoi, spre casa moşneagului.

Pe drum, întâlneşte o trăsură cu un boier şi cu nişte cucoane. Boierul se uită cu băgare de seamă la cocoş, vede în clonţu-i o punguţă şi zice vizitiului:

— „Măi! ia dă-te jos şi vezi ce are cocoşul cela în plisc?“

Vizitiul se dă iute jos de pe capra trăsurii, şi c'un fel de meşteşug al lui, prinde cocoşul; îi ia punguţa din clonţ şi o dă boierului. Boierul o ia, o pune în buzunar şi pornesc cu trăsura înainte.

Cocoşul, supărat de asta, nu se lasă, ci se ia după trăsură, spunând neîncetat:

„Cucurigu! boieri mari,
Dați punguța cu doi bani!"

Boierul înciudat, când ajunge în dreptul unei fântâni, zice vizitiului:

— „Mă! ia cocoșul ăsta obraznic și-l dă în fântâna ceia!"

Vizitiul iarăși se dă jos de pe capra trăsurii, prinde iarăși cocoșul și-l asvârle în fântână.

Cocoșul, văzând această mare primejdie, ce să facă? Incepe a înghiți la apă. Și'nghite, și'nghite, până ce înghite el toată apa din fântână... Apoi sboară de acolo afară și iarăși se ia în urma trăsurii, zicând:

„Cucurigu! boieri mari,
Dați punguța cu doi bani!"

Boierul, văzând aceasta, s'a mirat cumplit și a zis:

— „Măă! da al dracului cocoș mai e ăsta!

Ei las, că ţi-oi da eu ţie de cheltuială, măi crestatule şi pintenatule!"

Şi cum ajunge acasă, zice unei babe dela bucătărie, să ia cocoşul, să-l asvârle într'un cuptor plin cu jăratic, şi să puie o lespede la uşa cuptorului.

Baba, câinoasă la inimă, face cum i-a zis stăpânu-său.

Cocoşul, cum vede şi astă mare nedreptate, începe a vărsa la apă. Şi toarnă el toată apa ceia din fântână, pe jăratic, până ce stinge focul de tot şi se răcoreşte cuptorul; ba încă mai face şi o apărie prin casă, de s'a îndrăcit de ciudă hârca dela bucătărie. Apoi dă o bleandă lespezii dela gura cuptorului, iese teafăr şi de acolo, şi fuga la fereastra boierului şi începe a trânti cu ciocul în geamuri şi a zice:

„Cucurigu! boieri mari,
Daţi punguţa cu doi bani!"

—„Măi, că mi-am găsit beleaua cu dihania

asta de cocoș!" zise boierul cuprins de mirare, „Vizitiu, ia-l de pe capul meu, și-l svârle în cireada boilor și a vacilor; poate vreun buhai înfuriat i-a veni de hac, l-o lua în coarne și-om scăpa de supărare.

Vizitiul iarăși ia cocoșul și-l asvârle în cireadă. Atunci, bucuria cocoșului! Să-l fi văzut cum înghițea la buhai, la boi, la vaci și la viței, pân'a înghițit el toată cireada, și-a făcut un pântec mare, mare cât un munte.

Apoi iar vine la fereastră, întinde aripile în dreptul soarelui, de întunecă de tot casa boierului și iarăși începe:

„Cucurigu! boieri mari,
Dați punguța cu doi bani!"

Boierul, când mai vede și astă dăndănae, crăpa de ciudă și nu știa ce să mai facă, ca să scape de cocoș.

Mai stă boierul cât mai stă pe gânduri, până-i vine iarăși în cap una:

— „Am să-l dau în haznaua cu bani; poate va înghiți la galbeni, i-a sta vreunul în gât, s'a înneca și-om scăpa de dânsul".

Și cum zice, umflă cocoșul de-o aripă, și-l svârle în haznaua cu bani, căci boierul acela de mult bănărit ce avea, nu-i mai știa numărul.

Atunci cocoșul înghite cu lăcomie toți banii și lasă toate lăzile pustii. Apoi iese și de acolo — el știe cum și pe unde —, se duce la fereastra boierului și iar începe:

„Cucurigu! boieri mari,
Dați punguța cu doi bani!"

Acum, după toate cele întâmplate, boierul văzând că n'are ce-i mai face, i-asvârle punguța.

Cocoșul o ia de jos cu bucurie, se duce în treaba lui și lăsă pe boieri în pace.

Atunci, toate pasările din ograda boierească, văzând voinicia cocoșului, s'au luat

după dânsul, de ți se părea că-i o nuntă și nu altceva; iar boierul, întristat, se uita galeș cum se duceau și păsările sale și zise oftând:

— „Ducă-se și cobe și tot, numai bine că am scăpat de belea, căci nici lucru curat n'a fost aici!"

Cocoșul însă mergea țanțoș, iar pasările după dânsul. Și merge el cât merge, până ce ajunge acasă la moșneag și de pe la poartă începe a cânta: „Cucurigu!!! Cucurigu!!!".

Moșneagul, cum aude glasul cocoșului, iese din casă cu bucurie, și când își aruncă ochii spre poartă, ce să vadă?! Cocoșul său era ceva de speriat! Elefantul ți se părea purice pe lângă acest cocoș; și-apoi în urma lui veneau cârduri nenumărate de pasări, cari de cari mai frumoase, mai cucuete și mai boghete.

Moșneagul, văzând pe cocoșul său așa de mare și de greoiu, și încunjurat de atâtea găini, i-a deschis poarta.

Atunci cocoșul i-a zis:

— „Stăpâne, aşterne un ţol aici, în mijlocul ogrăzii!"

Moşneagul, iute ca un prâsnel, aşterne ţolul. Cocoşul atunci se aşează pe ţol, scutură puternic din aripi, şi îndată se umple ograda şi livada moşneagului, pe lângă pasări, şi de cirezi de vite; iar pe ţol toarnă o movilă de galbeni, cari străluceau la soare, de-ţi luau ochii.

Moşneagul, văzând aceste mari bogăţii, nu ştia ce să facă de bucurie, sărutând mereu cocoşul şi desmierdându-l.

Atunci, iaca şi baba venea nu ştiu de unde. Şi când a văzut unele ca acestea, începu să-i sclipească, răutăcioşi, ochii în cap şi plesnea de ciudă.

— „Moşnege", zise ea ruşinată, „dă-mi şi mie nişte galbeni".

— „Ba pune-ţi pofta 'n cuiu, măi babă! Când ţi-am cerut ouă, ştii ce mi-ai răspuns? Bate acum şi tu găina, să-ţi aducă galbeni,

c'așa am bătut eu cocoșul, știi tu din a cui pricină... și iată ce mi-a adus..."

Atunci, baba se duse în poiată, prinde găina, o apucă de coadă și o ia la bătaie, de-ți venea să-i plângi de milă!

Biata găină, cum scăpă din mânile babei, fuge pe drumuri. Și cum mergea pe drum, găsește și ea o mărgică și-o înghite; apoi repede se'ntoarce acasă la baba și începe dela poartă: „cot, cot, cot, cotcodac!!"

Baba iese cu bucurie înaintea găinii. Găina sare peste poartă, trece iute pe lângă babă, și se pune pe cuib. După un ceas de ședere, sare de pe cuib cotcodăcind.

Baba atunci se duce fuga să afle ce i-a făcut găina!... Și când se uită în cuib, ce să vadă?! Găina se ouase o mărgică!...

Baba, când vede că găina și-a bătut joc de dânsa, o prinde și-o bate, și-o bate, pân'o omoară în bătaie!

Și așa, baba cea sgârcită și nebună, a rămas săracă de tot, lipită pământului. De-a-

cum o mai mânca și răbdări prăjite, în loc de ouă, că bine și-a făcut râs de găină și-a ucis-o fără să-i fie vinovată cu nimica, sărmana!

Moșneagul însă era foarte bogat. El și-a făcut case mari și grădini frumoase și trăia foarte bine. Pe babă, de milă, a pus-o găinăriță; iar pe cocoș îl purta în toate părțile după dânsul, cu salbă de aur la gât și încălțat cu ciubotele galbene și cu pinteni la călcâie, de ți se părea că-i un Irod de cei frumoși, iar nu cocoș de făcut cu borș.

I. Creangă

In fel de fel de feţe.

. . .

La început, toate păsările aveau penele de două feluri: albe şi negre, ca ziua şi noaptea. Dela un timp, Dumnezeu se cam săturase să le vadă pe toate la fel. Şi ce şi-a zis?

„Bine, dacă la trup sunt deosebite, de ce n'ar fi şi la pene?"

Atunci s'a uitat în sus, în jos, şi a hotărît îndată unui păun, — păunul era alb, cânta mai frumos decât toate şi era şi pasărea lui de casă —, a hotărît aşa dar unui păun să-şi ia sborul, în zorii zilei, prin înaltul cerului, să-şi moaie penele în albastrul văzduhului şi'n aurul răsăritului, apoi să se lase pe pământ, să-şi poarte aripile prin verdele ierbii.

După ce păunul a îndeplinit toate acestea, de-ţi lua ochii cu strălucirea lui, dacă-l priveai, Dumnezeu a poruncit unui vultur să adune toate sburătoarele cerului, şi, după ce s'au strâns la un loc cu toate, Prea Sfântul le-a spus că vrea să le înfrumuseţeze.

Arătându-le păunul, le zise să-şi aleagă fiecare, de pe trupul lui, felul penei în care ar vrea să fie îmbrăcată. Şi pentru ca pasările să-l vadă mai bine pe păun, Dumnezeu îi porunci să-şi rotească coada şi de atunci păunul căpătă darul acesta.

Pasările cerului însă, deprinse mereu cu albastrul văzduhului, cu verdele ierbii şi cu aurul soarelui, puţine au ales penele acestea, şi mai toate s'au bucurat de socoteala sticletelui. Vezi dumneata, mic şi afurisit.

— „Doamne!" zise el. „Amestecăm noi cum ne-o tăia capul".

Dumnezeu a zâmbit şi a încuviinţat ca cele cari voiau să asculte de sticlete, să facă după cum le-a sfătuit el.

Tocmai atunci, hop! şi ciocănitoarea care întârziase, c'un trandafir alb în cioc.

Prea Inaltul o chemă să o mustre că a rupt floarea; apoi porunci unui înger să-i aducă trandafirul, să-l miroase.

Ingerul, când luă crenguţa, se împunse într'un spin şi îndată îi ieşi în vârful degetului, o bobiţă de sânge.

Fiindcă din pricina trandafirului răsări cea dintâi picătură de sânge pe lume, Dumnezeu meni ca floarea să se facă roşie, cum se şi făcu, iar pentrucă prin ciocănitoare se întâmplase aceasta, Atotputernicul spuse îngerului să-şi şteargă degetul de capul ei, să rămâie însemnată.

Ce să vezi însă? Aşa le-a luat ochii, celorlalte păsări, roşul ciocănitoarei, că toate au năvălit la ea, să se atingă de dânsa, să capete şi ele măcar cât de puţin din faţa sângelui.

Cel dintâi sticletele. Dar dintr'o picătură ce s'alegi?

Pe urmă şi-au amestecat penele, care cum

le-a tăiat capul. Vrabia, fiindcă era cald, s'a scăldat îndată în ţărână şi s'a făcut ca dracul. Ciora, foarte înţeleaptă, ce-a gândit: „Eu nu-s proastă, cu pana mea n'o să mă ia nimeni în seamă, şi-o să mă înmulţesc în pace. Ia să rămân eu neagră cum sunt". Şi neagră a rămas. Tot astfel şi corbul.

Puţine au avut înţelepciunea să se roage de Dumnezeu, să le facă El cum o crede în nemărginita Lui mărinimie.

Aşa, Prea Inaltul şi-a atins degetele de penele păunului şi a făcut: prigoria, grangurul, scatiul. Gaiţa a întins aripile şi i-a pus ceva albastru pe ele.

Cel mai folosit a rămas păunul, fiindcă tot albastrul, aurul şi verdele, dispreţuit de celelalte pasări, i-au rămas lui.

Iar el, de bucurie, şi cum avea un glas minunat, s'a pus îndată să cânte, şi cântă, cântă, fără să ia seama că Dumnezeu, obosit, vroia să aţipească puţin.

De trei ori i-a poruncit Atotputernicul să tacă. El de unde! Ii da înainte.

Atunci, dintr'un tufiș, iată și privighetoarea!

Privighetoarea, pe vremea aceea, era cea mai leneșă pasăre.

Dormea și ziua și noaptea. Și fiindcă acuma se trecuse cu somnul, nimerise și ea la spartul târgului, și alergă la Prea Înțeleptul să-i schimbe și ei penele, că nu vroia să rămâie așa cum o mâzgălise, acum, în grabă, vecina ei, vrabia, cu ce putuse lua și dânsa de pe aripi.

Dumnezeu însă se supără foc pe lenea privighetoarei și o lăsă așa, ba o și pedepsi să nu mai doarmă nici nopțile de acum înainte.

Dar fiindcă privighetoarea sbură pe umărul Atotfăcătorului, și se rugă frumos, de iertare, și fiindcă îndurarea lui Dumnezeu nu cunoaște margini, l se făcu milă Zidito-rului de păsărică.

Insă nu-şi mai putea lua cuvântul înapoi. Ce să facă? Tocmai atunci îi lovi auzul glasul păunului. Şi ce se gândi Dumnezeu? Să treacă privighetoarei glasul păunului; pentru pedeapsa mare care i-o dăduse, se cuvenea în schimb şi un dar mare.

Ba scăpa şi de cântecul zăludului. Zis şi făcut.

De atunci, privighetoarea cântă aşa de frumos, iar păunul schiaună ca o mâţă.

Trenţăroasa.

Era odată un om bătrân şi bogat, care trăia într'un palat la malul mării. El n'avea nici nevastă, nici copii, ci numai o nepoţică, pe care jurase să n'o vadă în ochi, cât o trăi. O ura de moarte, fiindcă la naşterea ei, se prăpădise fata pe care o iubea el mai mult.

Când venise doica cea bătrână să-i arate copilul nou născut, el se întorsese cu spatele, se aşezase la fereastră, şi începuse să plângă uitându-se la fereastră, cu gândul la fata care-i murise.

In curând, pletele şi barba-i albă crescuseră aşa de mult, încât îi căzură peste umeri, se încolăciră împrejurul jilţului pe care şedea şi se înfipseră în crăpăturile lespezilor de piatră, iar lacrimile-i căzând pe marginea

ferestrei, săpară o dâră în ea, prin care se scurseră ca un pârâiaș spre marea cea fără de hotare.

In acest timp, nepoțica creștea la voia întâmplării, nimeni nu vedea de ea, nimeni n'o hrănea, nimeni n'o îmbrăca, doar doica cea bătrână se milostivea când n'o vedea nimeni, să-i dea vreo strachină de firimituri dela bucătărie, sau vreo fustă ruptă dela sdrențe. Slugile celelalte o goneau cu ghionturi și cu vorbe rele și cum o vedeau, îi strigau de departe: „Trențăroaso!" râzând de picioarele ei goale, până când începea să plângă și se ducea să se ascunză prin tufișuri.

Crescu așa, mai mult goală și nemâncată, hoinărind toată ziulica pe câmp și pe malul mării, fără alt tovarăș decât păzitorul gâștelor, care știa să-i cânte așa de frumos din fluier, când îi era foame sau frig, încât o făcea să-și uite de toate și să înceapă să joace cu toate gâștele împreună.

Intr'o zi, iată că toată lumea începu să vorbească, cum că Regele țării s'ar plimba prin părțile acelea și că ar avea de gând să dea serbare mare în orașul învecinat, la care, Prințul, singurul său fiu, avea să-și aleagă o fată care să-i fie soție.

O carte de poftire sosi și la castelul din marginea mării, unde domnul cel bătrân sta tot la fereastră, înfășurat în pletele-i albe și plângea în pârâiașul care-i ducea lacrimile spre mare.

Când auzi de porunca Regelui, se șterse la ochi și chemând pe slujitori, îi puse s'aducă niște foarfeci mari, cu care-i tăiară părul și barba ce-l țintuiau pe jilț și astfel putu să se scoale. Pe urmă, se îmbrăcă în haine scumpe, cu giuvacruri, și poruncind să-i puie șeaua de aur cu frâne de argint pe calul cel alb, porni întru întâmpinarea Regelui.

In acest timp, Trențăroasa auzise și ea despre tot ce se petrecea în oraș și sta plân-

gând la ușa bucătăriei, că nu se poate duce și ea la serbare. Doica cea bătrână o zări și se duse la stăpân să-i aducă aminte de ea. Dar el, cum auzi despre ce era vorba, se'ncruntă și-i porunci să tacă, dacă nu vrea să puie pe slugi s'o dea afară din odaie, iar slugile, ne mai așteptând să le zică a doua oară, o și dădură afară, râzându-și de ea.

Plângând de ciudă, bătrâna se duse să caute pe Trenţăroasa, dar n'o mai găsi, căci bucătarul o gonise dela ușa bucătăriei.

Biata fată alergase la singurul ei tovarăș, să-i spuie cât era de necăjită.

Păzitorul gâștelor, cum o auzi, îi zise să se șteargă la ochi, că o să meargă ei împreună la oraș, să vadă pe Rege și toate frumusețile ce se pregăteau, și ca s'o facă să uite cât era de desculță și de sdrenţăroasă, începu să cânte din fluier o melodie așa de frumoasă, încât fata își uită ca prin farmec de toate și apucându-l de mână, o porniră jucând spre oraș, cu toate gâștile înaintea lor.

Nu trecu mult și se întâlniră cu un tânăr, îmbrăcat în haine scumpe, care venea călare spre ei, și cum ajunse, opri calul și-i întrebă dacă nu știu cumva încotro se află palatul unde trăsese Regele. Ei răspunseră că într'acolo se duceau și ei, iar tânărul, auzind acestea, descălecă și luând calul de căpăstru, începu să meargă alături de ei.

Păzitorul de gâște schimbă fluierul și începu să cânte o melodie dulce și tărăgănată, iar streinul, mereu întorcându-se și uitându-se la Trenţăroasa, se îndrăgosti de ea și o întrebă dacă n'ar vrea să-l ia de soț.

Trenţăroasa începu să râdă din toată inima, scuturându-și cârlionții ei de aur.

Dar cu cât râdea mai tare, cu atât fluierul cânta mai dulce, și cu atât mai tare se'ndrăgostea străinul de ea. La urma urmii, îi zise, că dacă n'are încredere în vorbele lui, să vie seara la serbare, desculță, așa cum se află, și, de față cu Regele și cu toată lumea, o să joace cu ea.

Când veni noaptea şi sala cea mare a palatului era plină de lumină şi de cântece, şi domnii cei mari dansau cu domniţele pe dinaintea Regelui, tocmai când ceasul bătu miezul nopţii, ce să vezi? Trenţăroasa şi cu păzitorul, urmaţi de toată ceata lor de gâşte, cari gâgâiau de-ţi luau auzul, intrară pe porţile cele mari şi se duseră drept în sala serbării.

Domniţele cele frumoase, de o parte şi de alta, începură să şoptească, domnii râdeau, iar Regele de pe tronul lui, aşezat la capătul sălii, îi privea încremenit de mirare. Când deodată, chiar de lângă Rege, se sculă străinul şi venind la Trenţăroasa, o apucă de mână, o sărută de trei ori în văzul tuturor şi întorcându-se spre Rege, zise:

— „Tată!" căci străinul era însuşi fiul Regelui, „iată logodnica pe care mi-am ales-o. E cea mai drăguţă şi mai blândă din toate fetele ţării acesteia"

Şi înainte de a sfârşi vorba, păzitorul gâştelor, punând fluierul la gură, începu să

cânte, ca și cum s'ar fi auzit o păsărică ciripind în desișul pădurii și în aceeași clipă, zdrențele Trențăroasei se schimbară în haine strălucitoare, încheiate cu nasturi de pietre scumpe; o coroniță de aur se ivi pe părul ei blond, iar ceata de gâște se schimbă într'o ceată de paji bucălați, care-i duceau trena.

Regele se sculă ca s'o recunoască drept fiica lui, trâmbițele sunară în onoarea Prințesei celei noui, și toată lumea, în palat și pe afară, spunea: „Prințul a luat de nevastă pe cea mai drăguță fată din țara aceasta".

Păzitorul de gâște însă, se făcu nevăzut și nimeni vreodată nu-i mai dădu de urmă; iar domnul cel bătrân, fiindcă jurase că nu-și va privi nepoata cu ochii cât va trăi, fu silit să se întoarcă înapoi, în palatul lui de lângă mare.

Așa, încât, dacă vă duceți vreodată pe acolo, lucru care s'ar putea întâmpla într'o zi sau alta, îl veți găsi în jilțul lui de lângă fereastră, plângând mai amar ca totdeauna, cu privirea pierdută peste mare.

Igena Floru

Vestitorul furtunilor.

Când lopătarii au pus mâna pe vâsle, ca să ne avântăm spre inima deltei, niciun nour nu păta limpezimea cerului.

Adăpostite la umbra şirurilor de trestie, ghiolurile şi gârlele îşi păstrau răceala undelor, cu tot încropul soarelui de Iulie. Nicio şoaptă, niciun foşnet de papură sau trestie, nu dădea de bănuit că pe undeva se strecoară, cumva, o boare de vânt!

Cu pieptul desfăcut, cu braţele goale, cei doi lopătari ruşi vâsleau tăcuţi, fără să scape un sunet din buzele strânse, ca şi când n'ar fi ştiut să vorbească...

Indeplineau slujba de adevărate motoare, întrebuinţând, în loc de benzină, câte o înghiţitură de votcă, pe care o ţineau la îndemână, într'o ploscă destul de încăpătoare.

Deşi purtau lotca cu multă dibăcie, printre cotloanele cele mai sălbatice, totuşi nu dădurăm peste niciun fel de vânat. Par'că apele ar fi fost otrăvite, aşa nicio vietate nu se ţinea pe acolo. Nici măcar un stârc, cu sborul lui molatec, nu trecu deasupra noastră.

— „Ce Dumnezeu?" întrebai pe unul din lopătari, „a dat boala'n păsări, de nu se vede nicio urmă de vânat?"

— „Cum să găseşti păsări, prin părţile astea?!" se miră lopătarul. „E prea adâncă apa şi prea limpede... De unde să găsească de mâncare, sălbătăciunile? Mai bine era dacă ne îndreptam spre Pard'na. Acolo sunt mii. Tot felul de jigănii şi raţe, şi gâşte, şi becaţi, şi tot ce vrei".

— „Să mergem la Pardina", zisei, strângând patul puştii.

— „N'avem timp să mergem acolo, că ne prinde furtuna!" se amestecă celălalt lopătar, care se şi uita cu băgare de seamă, spre Miazănoapte...

— „De unde știi că vine furtuna?“ îl întrebai, cuprinzând dintr'o privire, tot seninul cerului.

— „Cum să nu știu! Uite ceapârul cum vine spre noi!...“

— „Care ceapâr?... Ce tot vorbești?“ mă încruntai la Rus.

Dar el, fără să se supere de loc, îmi arătă cu mâna spre Miazăznoapte:

— „Uite!... Vezi colo, pasărea ceia?... Uită-te bine... o vezi? Vine spre noi... E ceapârul!...“

— „Cum ai zis? Ceapâr? Ce-i asta ceapâr?“ întrebai nedumerit, uitându-mă spre Miazănoapte.

— „Ceapâr, nu știi?... E o pasăre. El nu se vede decât când s'apropie furtuna. Când vei vedea ceapâru, să știi că vine și furtuna“

Râsei de credința lui de om sălbatic, și căutai să descopăr spre Miazănoapte, pasărea pe care o pomenise.

Deasupra unei estompări ușoare de nouri, o zării desluşindu-se tot mai mult, din desimea zărei. Se mărea din ce în ce, conturându-se tot mai clar, tot mai definit, pe fondul albastru al cerului. De-abia înainta, legănându-se în plutirea liniştită a vulturului. Da, cu cât se lăsa mai jos, îşi schimba înfăţişarea, semănând mai mult cu un cocor, sau cu o altă pasăre din neamul picioroangelor. Se cunoştea însă că e cu mult mai mare, şi cu mult mai deosebită decât aceste păsări călătoare.

Deodată vărfurile papurei prinseră a se clătina uşor.

— „Uite, vezi?... Incepe şi vântul!... spuse, cu oarecare mulţumire, lopătarul care îmi arătase pasărea.

Şi atunci, văzui cu grijă şi foarte surprins, că, din spre Miazănoapte, nourii porniră să se ridice în rotocoale întunecate şi repezi, ca fumul de păcură când arde.

Pasărea înnainta acum, în spre răsărit, aşa

de grăbită, că par'că ar fi alungat-o din urmă, amenințarea nourilor.

Pe nesimțite, vântul se întețise cu totul. Valurile gârlei ne purtau lotca în toate părțile, săltând-o supărător. Papura se îndoia așa de tare, încât săruta apa, cu vârfurile ei simțitoare. Nu scăpam pasărea din vedere.

După ce se afundase cu totul spre Răsărit, o văzui făcând o roată largă, apoi luându-și avântul iarăși spre noi. Acum sbura jos de tot, și nu știam dacă sub ea, papura se apleca de bătaia vântului, sau de fâlfâirea aripilor uriașe. Când trecu în curmeziș, căzând în bătaia razelor de soare, penele ei căpătară strălucirea fulgerului, și îmi păru o pasăre măiastră, venită din altă lume.

Nourii, lățindu-se peste adâncimile cerului, întunecară lumnia soarelui. Sălciile și toată papura ghiolurilor și a gârlelor, era răscolită și sfărâmată de puterea năpraznică a vijeliei. Și în tot pustiul cenușiu al cerului, singură, numai pasărea plutea strălucitoare.

Lopătarii se opinteau din răsputeri, să ducă lotca la adăpost, înainte de a începe ploaia.

— „Trebue să ajungem îndată la Somova... Acolo dăm de o cherhana, şi scăpăm de udeală...", mă îmbărbătară cei doi Ruşi, pe cari îi priveam cu drag şi cu încredere, dându-le vieaţa pe mâna lor.

Infruntând furtuna, pasărea se afunda tot mai mult în adâncime. Rupea desimea nourilor, şi când fulgerile începură să brăzdeze cerul, părea că scăpărăturile ieşeau din atingerea sfârcurilor aripei de fruntea încruntată a nourilor.

Când o perdui cu totul din vedere, oftai cu gura plină de vânt:

— „Păcat că n'a trecut mai jos... Ii trăgeam un foc. Ce pasăre ciudată!... N'am mai văzut aşa pasăre, de când umblu la vânătoare... Cât aşi fi dat s'o împuşc!..."

— „S'o împuşti?!... Vai!... Ai face cel mai

mare păcat!" se supără lopătarul care îmi arătase, cel dintâi, pe vestitorul furtunilor.

— „De ce aşi face un păcat?" îl întrebai mirat.

— „Apoi ce ne facem noi, pescarii, fără el?... Cine ne mai vesteşte apropierea furtunei? Mai ales pe mare, ce ne-am face noi?... Ne-ar prinde furtuna în mijlocul drumului şi acolo ne-ar rămâne oasele!..."

O răsbuneală de vânt era să ne răstoarne lotca. Acum nu-mi mai veni să râd de credinţa de sălbatec a lopătarului, şi îmi pironii ochii în adâncimea nourilor, în care se afundase acest straniu sol, trimis de Impărăţia întunecată a furtunilor.

Al. Cazaban

Intr'o noapte de Crăciun.

Constantin a Preutesei era un om fără credinţă în Dumnezeu. Acasă, la crâşmă, sau la câmp, el necontenit suduia pe Dumnezeu.

— „Ce? Sunt eu baba Gahiţa ca să cred în tot felul de prostii de-alde astea? Haram!... Nici nu vreau să ştiu!"

Mai dădea pe lângă el nevasta, că „măi omule, nu mai fii aşa de păgân, că uite avem şi noi copii şi necazuri", el, una o ţinea:

— „Lasă-mă, femeie, că eu ştiu ce ştiu, dacă-ţi place".

Intr'o zi, la crâşmă, că doar acolo îşi făcea veacul al-de Constantin, el luă glas mare şi zise celor cari pierdeau vremea ascultându-l:

— „Dacă este Dumnezeu, L-a văzut cineva?"

Unul din cei de faţă, îndrăzni a zice uşurel:

— „Zice al-de Zamfir că într'o iarnă s'a fost arătat semn mare"

— „Unde mă?" se repezi Constantin.

Fărtatul rămase cu vorba în gură şi cu ochii la faţa lui Constantin, care zise mai departe:

— „Unde, mă? In capul lor plin de prostii, asta este".

Pe urmă, se încinse o beţie acolo, de-a huit satul toată noaptea.

Şi Constantin a suduit necurmat pe Dumnezeu.

A trecut, pe urmă, o vreme şi a venit ninsoarea cea curată, de-a acoperit toate murdăriile uricioase ale pământului.

Şi iar, în altă zi, Constantin a ridicat pâră grea asupra Domnului, cu prilejul altor vorbiri, tot în preajma crâşmii:

Zise unul din oameni:

— „Iaca, a dat Dumnezeu şi zăpadă acuş...".

Constantin sări ca ars:

— „Ce tot vorbeşti dèhii, măi nătângule?! Ce, ninsoarea o dă Dumnezeu?"

Unul, mai înţepat, îndrăzni de colo:

— „Măi, neică Constantine, dacă n'o dă Dumnezeu, cine o dă?"

Constantin râse în mustăţi şi bufni:

— „Ha!... da'prost mai eşti, mă flăcăule!... N'ai învăţat la şcoală, mă?... S'a răcit vremea, mă..., şi ploaia s'a făcut ninsoare, mă..., asta-i!"...

— „O fi asta, neică Constantine, da', va să zică, ploaia ceia cine a făcut-o?"

— „Soarele, mă, soarele!... A fost cald, mă, şi s'a făcut abur din ape, mă..."

— „Da' soarele, neică, cine l-a făcut?"

Constantin se opri o leacă, îşi luă răsuflarea şi grăi:

—„Soarele, mă? Soarele s'a făcut singur, mă".

Oamenii din jur plecară nasurile în pământ şi tăcură. Singur unul, cu ochi blajini, şopti:

— „Rău, frate Constantine, rău... Dumneata care, va să zică, purcezi din sămânţă preoţească, să grăieşti asemenea păcate...".

— „Grăiesc, mă, grăiesc! Aşa, să ştii tu!"

Omul mai zise:

— „Trufia, măi omule, grea pedeapsă are".

— „Să aibă!... Atâta pagubă să am!"

S'a făcut, pe urmă, o leacă de larmă, şi oamenii au purces fiecare la casa lui, cu gândul împovărat de pâcla ce o lăsase vorbele lui Constantin a Preutesei.

Ninsoarea cădea pale-pale, ca într'o joacă a îngerilor. Satul se înveselea luând haină albă de iarnă. Ici, colo, sbucneau glasuri limpezi de copii, cari se bucurau nespus de tare, gândind la săniuşul de pe coaste şi la colindatul pe la ferestre. Se auzeau pocnete de bici, lătrat de câine, iar hogegele scoteau fum

alb, care, liniştit, se ridica în înalt, mulţumit şi el de fulgii cari se jucau sprinţari, în văzduh.

Constantin a Preutesei se gătea să plece la târg. Avea acolo proces de turburare de pământ, cu alt sătean. Mai erau trei zile până'n Ajun.

Ninsese o bucată bună de vreme, aşa că zăpada era taman bună de sanie.

Constantin îşi scoase tălpile dela vărat, le potrivi, puse coşul de salcie pe ele, mai bătu un cui acolo, un hleab dincolo şi sania fu gata. Se bucura şi el, ca un copil, că va merge cu sania, că fuseseră vreo două ierni fără zăpadă.

In ziua hotărîtă, Constantin porni dis de dimineaţă spre oraş. La poarta ţărnei, un gospodar îi ură drum bun:

— „Mergi cu Dumnezeu, Contantine!..."

Omul nostru răspunse mormăit:

— „Ba să te ia dracu' pe tine!..."

Zicând aşa, Constantin crezu că are să fie

îmbucurat în suflet, dar, dintr'odată fără să-şi dea seama, îi iezi în suflet ca un fel de amărăciune, ca şi cum l-ar fi ţinut cineva de rău.

Dar, curând sania porni ca o frunză luată de vânt.

Ajunse sănătos la târg, petrecu cu bine procesul, se duse ba la unul, ba la altul, se mai întâlni cu un vecin, cu doi, merseră pe la cea crâşmă şi dădură dajdie grea în bani şi 'n năduf, aşa că trecură vreo două trei-zile.

In Ajun, gospodarul îşi pregăti sania şi porni după amiază, spre casă. Era tare mulţumit de treaba ce făcuse, avea în desagă ceva merinde pentru casă, procesul îl câştigase, de Dumnezeu n'avea nicio nevoie, caii buni, sania tare, drumul nu-i al nimănui şi al tuturor, ce mai poate cere cineva dela zilele lui şi dela vieaţa lui cea aici, pe pământ, trăitoare?

Când ieşi pe barieră, cerul era de sticlă, depărtările de pâslă: linişte şi pace. Atât nu-

mai: o şuviţă subţire de tot, ca un fir nevăzut, de crivăţ aspru.

Pâsla din margini, pe nesimţite, ca ridicată de o putere nevăzută, se aburcă pe cer. Vântul începe să-şi toarcă năprasnic cântecele-i ascuţite; departe, păru că se aude un urlet care nu părea a fi de câine.

Curând, ninsoarea grea începu să cadă. Luată oblu de crivăţ, ea venea vrăjmaşă. Pâslele de ceaţă se coborîră aproape, aducând grabnic o înserare pustie şi cobitoare.

Constantin, o vreme, nu se gândi la nimic. Stătea încotoşmat în sania şi dădea bice la cai. Din când în când, snopii de ninsoare îl izbeau în faţă, de-i luau văzul.

Caii mergeau din ce în ce mai greu, drumul începea să nu se mai vadă; crivăţul părăsise glasurile cele subţiri, luând pe cele buhăitoare, de par'că mii de tunete ar fi bufnit în văzduhuri. Atunci, gândul omului din sanie, începu să alunece pe nesimţite, în pustiul cenuşiu al temerii.

In scurt, sania se opri... Innoptase deplin; nu se mai vedea nici în cer, nici în pământ. Aproape, se deslușea limpede, urlet de fiară flămândă.

Amorțit și plin de gânduri, Constantin se înfricoșă. Fără să-și dea vreo seamă, acolo, singur, în câmpia înnoptată, i se înfățișă depărtata vreme a copilăriei lui. Par'că avea în față un copil alb, plin de lumină de jur-împrejur, care era chiar el, din vremea de atunci. Și copilul îi spunea:

— „Nene Constantine, te-ai rătăcit. Și eu am venit să-ți spun că în astăseară e Ajunul, când se naște Domnul nostru, Cel ce vine să ne mântuiască".

Constantin, aiurit și încruntat, privi ciudat la copilul, care, încetul cu încetul, se desprindea din gândul și din trupul lui, și se furișa în afară, colo, între cai, și-i surâdea blajin:

— „Hai, nene Constantine, nu te mai încrunta, și vino cu mine, să te duc la ieslea

unde se naşte Mântuitorul lumii. Hai, nene Constantine, lasă ochii să-ţi plângă o leacă, să vezi ce bine are să-ţi fie".

Copilul dintre cai, zâmbea cu drag la Constantin, iar Constantin simţea că i se îndoaie genunchii. O căldură bună îi cutreera sufletul şi-i dădea îndemn spre mărturisire. I se părea că-i copilul de pe vremuri, care îngenunchia la icoana Domnului Iisus şi zicea: „Tatăl nostru...", în biserica satului, unde tatăl lui era preot.

Constantin simţi atunci o mare putere clocotind în el, un forfot de foc, o mirare şi o înduioşare, nemărginite ca şi întunerecul care-l înconjura. Şi singur, acolo, în vifor, izbucni în lacrimi, căzând în genunchi, în faţa copilului alb, dintre cai:

— „Doamne, Dumnezeule! Bunule Dumnezeu! Iartă-mă şi mă ajută...!. Dacă Tu crezi că trebue să fiu pedepsit, loveşte-mă, Doamne, da' nu mă lăsa neiertat..."

O dungă albă ca de vis, se aşeză înainte,

pe cer, iar jurîmprejur de ei, se făcuse o apărătoare de lumină şi de mângâiere, împotriva întunerecului şi a urletelor din preajmă.

Incet-încet, ca pe un drum de ispăşire, sania merse, dusă de zarea de lumină şi de îngerul copilăriei.

Undeva, în văzduh, se auzea un clinchet uşurel de clopoţel de argint.

Când zorii se desfăcură din faşele negurilor, Constantin ajunse în sat.

Ingerul dintre cai se făcuse străveziu, din ce în ce mai străveziu, abur diafan, fum, părere. Se ridică iarăşi în impărăţia de duh din care se coborîse, ca să scape din ananghie, pe un om rătăcit pe căile pierzării sufleteşti.

Cu obrazul încă reavăn de lacrimi, Constantin trase sania la poarta casei.

Un vecin, care-i ştia meteahna, îi dădu bună dimineaţa şi-i zise înnadins:

— „Ni s'a născut un Mântuitor, neică Constantine!"

Constantin îl privi cum nu privise nicio-

dată până atunci, întinse mâna vecinului, dădu uşor din cap a jale pentru un trecut înmormântat şi îi răspunse cald şi cu cutremur pe gene:

— „Da, frate, avem un Mântuitor, că Dumnezeu e bun şi mare şi ne poartă de grijă nouă, păcătoşilor"

Vecinul privi ciudat spre Constantin, dar Constantin surâse prietenește şi-i zise:

— „Da, frate Ioane, în iaz-noapte am aflat vestea asta mare".

Şi vecinii îşi strânseră mâna cu prietenie caldă.

Al. Lascarov-Moldovanu

Cel mai bătrân.

In timpurile de mai demult, animalele vorbiau între ele şi se întovărăşeau la treabă ca şi oamenii. Şi, de nu s'ar fi arătat pe pământ vicleşugul şi lăcomia, poate că şi azi ar fi împăcare între vietăţi.

Odată, pe o vreme amarnică de iarnă, ci-că lupul, vulpea şi ciocârlanul, au făcut tovărăşie la câştig, căci şi-au zis între ei: unul cu picioarele şi puterea, altul cu isteţimea şi cel din urmă cu ochii şi sburatul.

Şi dacă nu curge, măcar pică...

S'au împrăştiat atunci cei trei tovarăşi, cari'n cotro au văzut, ca să caute, ce-or găsi.

Lupul s'a asvârlit în salturi tot de-o prăjină, vulpea a luat-o pâş-pâş! tot pe la dosuri, iar ciocârlanul s'a ridicat sus, gângurind: ţurlui... ţurlui...

Nu trecu mult şi ciocârlanul, sburând peste un drum cu pârtie de sanie, zăreşte de sus o slănină afumată de porc, căzută alături, dela vreun trecător. Atunci el se coboară mai jos, tot ţurluind şi învârtindu-se împrejur, şi vede că e bucăţică bună, pentru o vreme ca aceia. N'a dat mult pas întârzieri şi, cum e el cinstit din fire, s'a avântat iar în sus, să-şi cheme tovarăşii la praznic.

Când l-au auzit lupul şi vulpea, ţurluind cu îndemn şi bucurie în văzduh, au alergat care dincotro, să vadă cum le e partea pe ziua aceea. Toţi însă erau flămânzi, de nu mai vedeau bine înaintea ochilor.

După ce s'au strâns împrejurul slăninii, lupul care e mai lacom şi hrăpăreţ, se ridică el cu vorba, ca mai mare:

— „Tovarăşilor, noi suntem aşa de hămesiţi acum, încât bucăţica aceasta numai ne-ar întărâta foamea de geaba, căci nici pe-o măsea n'avem ce pune; mai bine s'o mâncăm unul din noi, ca să se sature barem..."

— „Care însă?“ strigară deodată vulpea și ciocârlanul.

Lupul lăsă capul în jos, mâhnit, și zise cu amărăciune:

— „Eu credeam că voi îți avea atâta obraz și-ți înțelege cui se cuvine“.

Ciocârlanul sare într'un picior bucuros:

— „Mie, pentruc'am găsit-o'.

Lupul, indignat, ciulește urechile la el, de să-l vâre în boale:

— „Tu strângeți ciocul, mă prichindelule, și așteaptă să mai crești“.

— „Atunci, mie!“ sare vulpea cu ochii aprinși.

Lupul, văzând greutatea, face pe înțeleptul și zice printre dinți:

— „Slănina s'o mănânce cel mai bătrân dintre noi, și, fiindcă eu sunt aproape cărunt, mi se cuvine mie, ca mai în vârstă“

Un moment s'au privit cu toții, nedumeriți.

Vulpea îngână atunci:

— „Ba mai bătrână sunt eu!"

Lupul, tot liniştit şi cu minte:

— „Câţi ani ai tu, vulpe?"

— „Atâţia ani, câţi peri am în coadă; numără-i dacă nu mă crezi..."

— „Apoi eu sunt şi mai bătrân".

Vulpea întrebă înţepată:

— „Şi câţi ani ai tu, lupule?"

Cela, nepăsător, după ce-şi plecă capul şi se scărpină în creştet cu laba, vorbeşte de par'că şi-ar aduce aminte:

— „Apoi, eu nu ştiu cum să-ţi probez mai bine, ca să nu greşesc, dar ştiu atâta că, dacă aş socoti numai câte o oaie mâncată pe an, apoi eu aşi avea stâna cea mai mare de pe pământ".

Vulpea şi-a lăsat capul în jos plouată, văzând c'a rămas-o lupul.

Ciocârlanul, care sărea într'un picior, scormonind pârtia cu ciocul, s'apropie şi el. îngânând: ţurlui, ţurlui...

Lupul ridică botul, batjocoritor:

— „Dar tu, mă piciule, de câți ani ești?"

Ciocârlanul saltă moțul țugui și pufnește de râs:

— „Ce vorbiți voi de vârstă, voi făpturi de ieri, de-alaltăieri?... Ascultați voi la moșu, ca să știți ce vrea să zică timp trecut... Pe ani și lucruri n'așI putea socoti, dar știu atâta că, la moartea tatei, pământul era abia drob și piftie și nu s'alesese încă din ape, așa că n'am avut unde să-i fac mormântul și-a trebuit să-l îngrop în creștetul meu, de-am rămas până acum, în vremea voastră, tot cu moț în cap..."

Vulpea s'a îndepărtat rușinată, ca una ce știa că-i mai tânără, dar lupul, cu toate că s'a văzut rămas, a râs ca prostul și, luând slănina în gură, a întors spatele ciocârlanului, mârâind,printre dinți, în batjocură:

— „Cine se pune cu tine, măi, nodul pământului?..."

Și de atunci a rămas că:

„Dreptatea nu-i pentru cei mici"

Dar nici tovarășie la câștig nu s'a mai făcut, între vietățile din lume, de atunci încoace.

Ion Adam

Borta vântului.

Era un om sărac şi avea o mulţime de copii. Pe vremea unei foamete mari, el a muncit o săptămână pe un căuş de grăunţe. Apoi s'a dus la râşniţă cu ele. După ce le-a râşnit, a ieşit afară cu căuşul cu făină şi s'a pornit o furtună mare şi i-a luat toată făina din căuş. Da el straşnic s'a mâniat.

— „Nu mă las eu aşa, cu una, cu două...".

Şi făcu un şumuiag de paie şi porni.

Il întrebă un om:

— „Unde te duci, cumetre?"

— „Mă duc să astup borta vântului, că mi-a luat făina din căuş".

— „Da unde-i nimeri-o?"

— „Unde-o fi, acolo mă duc"

Mergând el loc depărtat, a ajuns pe Dum-

hezeu şi pe Sf. Petru, cari, pe atunci, umblau pe pământ.

— „Unde te duci, omule?"

— „Mă duc şi eu în lume".

Dar Dumnezeu i-a zis aşa:

— „Omule, nu te mai duce! Na-ţi o nucă, dar până acasă să nu zici: „Nucă deschide-te!"

Intorcându-se el înapoi, a înnoptat şi-a ajuns la un om şi s'a rugat să-l primească, să doarmă acolo peste noapte.

— „De unde vii, bade?" îl întrebă omul acela.

— „Mă duceam s'astup borta vântului şi-am întâlnit pe un nebun pe drum şi mi-a dat o nucă. Şi-a zis, să nu zic: „Nucă deschide-te!" Ce-o mai fi şi asta?"

Femeia omului, vicleană, ia nuca în mână şi zice:

— „Ia să-ţi văd nuca!"

Ii schimbă nuca omului. Şi pe urmă se duce într'un ocol şi zice: „Nucă deschide-te!"

Când a zis, atâtea vite au ieşit: oi, cai, miei, o bogăţie întreagă, ştii mata, putere Dumnezeiască!

Omul se duce a doua zi acasă.

— „Nucă deschide-te!"

Nuca de unde să se deschidă!

— „Hai, batu-mi-l Dumnezeu de vânt şi pe moşneagul la fel! Mă duc să astup borta vântului şi să bat pe moşneag, de ce m'a viclenit"

Ajunge iar pe Dumnezeu.

Da Dumnezeu — ştii putere Dumnezeiască —, aici era altfel la faţă. Nu l-a cunoscut.

— „Unde te duci, bade?"

— „S'astup borta vântului şi să ucid moşneagul ce m'a viclenit!"

— „Na-ţi bade, un măgar. Dar să nu-i zici până acasă: „Măgar, fă bani!"

— „N'oi zice".

Se întoarce el iar pe la omul cela. Da omul cela îl ospătează şi-i dă să bea şi mult

s'a chefăluit şi-a adormit pe laviţă. Şi erau nişte ţigani în şatră acolo, şi-aveau un măgar, şi omul s'a dus şi l-a cumpărat; iar peste noapte l-a schimbat cu măgarul fermecat.

Omul, a doua zi, se scoală, ia măgarul şi se duce acasă şi zice:

— „Măgar, fă bani!"

Măgarul, de unde?

El apucă un drug şi începe să bată, să bată, să deşele măgarul.

— „Acum nu-l mai iert eu!"

Şi porneşte să întâlnească pe moşneag şi s'astupe borta vântului.

Intâlneşte pe Dumnezeu.

— „Na-ţi, bade, o cârje, dar să nu zici până acasă: „Cârje încârjeşte-te!"

Ia cârja. Vine iar pe la omul cela. Aici, omul i-a dat şi mai straşnic ospăţ şi s'a sfătuit cu ai lui şi s'a hotărît că dac'o vedea că-i mai dă şi cârja, pe urmă să-l omoare, ca să nu se bănuie că el i-a luat-o.

Acu zice omul femeii: „Măi femeie, noi

hui cu cârja în pivniță și să 'nchidem ușa și să zicem: „Cârje încârjește-te".

Intrară în pivniță și ziseră cârjii: „ Cârje încârjește-te!"

Și unde începu cârja a-i bate și a-i sdrobi. Țipete, vaete, rugăminți:

— „Bade, ți-om da și măgar și nucă, numai, scapă-ne, scoate-ne!"

Omul nostru i-a lăsat întâi de i-a bătut bine de tot. Apoi a luat măgarul, cârja și nuca și a pornit acasă.

Se făcuse așa de bogat, de ajunsese vestea despre el până la Impărat.

Atâția bani avea el, încât i-a semănat și a crescut grâu de aur.

Auzind Impăratul că are un lan de aur, a trimis doi dregători să-i dea sămânța, să semene și el.

— „Să spuneți Impăratului, că nu vreau să-i dau, să vedem ce-mi face"

Impăratul, când a auzit așa, strașnic s'a mâniat și a gătit oștirea să se ducă cu război

asupra lui. Şi a venit oastea până la uşa lui şi i-a strigat să iasă afară. Dar el era îmbrăcat tot cu straie ca ale noastre, nu cu straie nemţeşti.

El pune cârja sub suman şi iese afară. Iar Impăratul, cu atâtea mii de oameni, i-a fost ruşine singur lui să se ducă el cu atâta oaste, ca să se bată cu un om. Atunci i-a zis:

— „Omule, arată-ţi tu întâi, puterea..."

— Bine! Vino, Impărate!". Şi apoi către cârje: „Cârje, încârjeşte-te, la tot soldatul câte două şi la Impărat nouă!"

Şi unde începe cârja să tragă şi cum dădea, tot la cap lovea. A înebunit şi pe soldaţi şi pe Impărat.

S'a dus Impăratul, iar omul nostru a rămas în pace şi-a trăit mulţi ani fericit, cu toţi ai lui.

Numai cu vitele se scoate sărăcia din casă.

A fost odată ca niciodată.

A fost odată un țăran și-l chema Neagoe. Acest țăran era om voinic și harnic. Nu-i păsa lui de nu știu cine de ar fi fost. Vezi, că-și căuta de munculița lui, își plătea dajdia, se avea bine cu toți din sat, și cum făcea el, ce dregea el, se chivernisea omul, ca să-i ajungă agoniseala muncii sale pentru multă vreme.

Ii veni rândul de însurătoare, și, ca tot creștinul, își făcu și el rândul.

Ce să vezi dumneata? Odată cu nevasta, se strecură în casa lui și Sărăcia. Ea găsise un tron vechiu, urgisit într'un colț din bordeiul Neagului, la care nimeni nu lua aminte

și acolo, pe dânsul, Sărăcia își făcu culcușul. Sta grecește pe tron, cât e ziulica și nopticica de mare, și din loc să se miște, ba. Pasă-mi-te, tronul era gol, nu mai puneau oamenii nimic într'ânsul, atât era de vechi și de hodorogit.

Bietul Neagu văzu că începe a da îndărăt, lucrurile nu-i mai mergeau strună ca mai înainte. Se luă de gânduri, fiindcă el se știa că muncește și mai și decât înainte; iar dela o vreme încoace, două în tei nu putea lega.

Se spetise bietul om muncind, și să salte și el ceva,... te-așil câtuși de cât! ferit-a Sfântul!...

Ba, până într'atâta ajunsese, încât să-l împingă păcatele să se gândească ca să-și facă seama singur. Vezi că dracul n'are de lucru, el nu face biserici ori puțuri pe la răspântii.

Se sbătea bietul om, cu mintea și cu trupul, și par'că era un făcut: mergea din pagubă în pagubă, de ajunse în sapă de lemn.

Tot satul îl luase la ochi. Il vedea lucrând când la alde neica Burcilă, când la aleşii ori la fruntaşii satului, când la taica popa. Totdeauna găsea el de lucru; la toţi muncea şi la toţi sporea lucrul lui.

Când însă muncea şi pentru dânsul, munca nu-i da în spor. De venea apa mare, arătu-rile lui le înneca. Dacă vreun prăpăd dela niscaiva lighioane, ori dela ciori, cădea peste semănăturile megieşilor, ale lui erau stinse cu desăvârşire. De bătea piatra holdele, apoi pe ale lui le amesteca cu pământul, de nu se mai alegea nici praful de dânsele; ba uneori porumbul se tăciuna, ba lăcuste, ba potop, ba toate relele, numai pe capul lui că-deau.

Sătenii, megieşii lui, puseră mâna cu toţii de mai multe ori, să-i dea câte un ajutor, să-i facă câte-o clacă; dar toate în deşert, că nu-i ieşea nimic în de bine. In cele din urmă, şi vecinii şi tot satul îl părăsiră. Toţi şi totul ziceau că aşa i-a fost osânda şi credeau că

trebue să fi căzut asupra copilului lui vreun blestem dela Dumnezeu.

Ajunsese omul să-şi urască zilele.

Şi aşa, cu sufletul amărît, şezând într'o Duminecă cu luleaua în gură şi gândindu-se cum să-şi curme vieaţa, ca unul ce i se urîse cu sărăcia, iată că vine soţia lui şi îi spuse că peste puţin are să fie tată.

El, ridicându-şi ochii la soţia lui, i se păru că vede o sluţenie de fiinţă stând greceşte şi ghemuită pe tronul cel vechi şi neîntrebuinţat.

Se frecă la ochii, se mai uită odată, şi ce să vadă? O sfrijită de lighioană, mai urîtă decât ciuma, cu barba adusă de părea că stă s'o apuce de nas, cu ochii numai scovârliile, părul îi sta în cap de par'că ar fi fost pus cu furca, mânile ei răschitoare goale, cocoşată şi cucuiată, de seamăn pe lume nu avea.

Când văzu el o aşa nemetenie spurcată, stând ca o cobe rea în casa lui şi pe tronul lui, ca un şarpe rece îi trecu prin sân. El

însă își ținu firea și merse drept la ea, întrebând-o:

— „Cine ești tu și ce cauți aici?"

— „Eu sunt Sărăcia", răspunse ea, „și am venit nepoftită"

— „Ieși afară din casa mea!"

— „O! O! Stăi, că prea te pripești, voinicule!" îi răspunse Sărăcia, rânjind la dânsul cu batjocură. „Ca să scoți Sărăcia din casă, trebue să ai ce pune în locul ei"

Și rânjind încăodată, îi arătă niște colți, de cari s'ar fi speriat și dracul.

Bietul om tăcu și înghiți gălușca. Cugetul că are să fie tată, vorba că trebue să aibă ce pune în locul Sărăciei, îi mută gândul.

El voia să gonească Sărăcia din casa lui, căci nu se putea mistui înfruntarea ce făcuse ea, și apoi nu se îndura să-și lase odraslele pe mânele cele blestemate ale Sărăciei.

Din nou se puse pe muncă — muncă istovitoare —, se svârcolea omul și în dreapta și în stânga, noaptea o făcea zi, da și din mâni

şi din picioare, cum se zice, şi folos nici cât negru, sub unghie. Nevoile îl năpădeau din toate părţile, şi el nu mai ştia ce să facă. De câte ori intra în casă, de atâtea ori şi sfrijita de Sărăcie îi rânjea în bătaie de joc.

Intr'una din zile, iată că nevastă-sa născu un dolofan de copil, sănătos şi voinic ca tată-său.

Acum ce să facă el? parale n'avea; de moară, nici cât să orbească un şoarece; ceva ţoale, ori vreun dichis în casa lui, tufă!

Nimic, dar nimic n'are de ce să se prindă ochiul la el. Cum s'o scoată la căpătâi? Ar fi voit şi el, de, să-şi boteze copilul cu vreun naş mai de Doamne ajută, să facă şi el o cumetrie. Dar cu ce? Sta bietul om cu mânile încrucişate, se uita în cer şi în pământ, şi nu ştia la cine să caşte gura. Şi de felul lui, fiind om cinstit, nu voia să amăgească pe nimeni cu minciuna. El ştia una şi bună. Când o zice da, să fie da; când o zice nu, apoi nu.

El cunoştea de mult pe un cioban chiabur, dar nu era în sat. Când, iată că se pomeneşte că-l chiamă cineva să-l cinstească. Acolo, ce să-i vază ochii? Prietenul lui suia oile la munte. Părerea lui de bine nu se poate spune. Il rugă să se cumetrească, şi ciobanul primi cu bucurie să-i boteze pruncul. Partea lui să trăiască bine! Se puseră toate la cale, cum e bine.

La botez, ciobanul dărui finului său, o oaie fătătoare.

Atât îi trebui. Când fu să plece, mocanul zise:

— „Cumetre, tot n'ai tu unde ţine oiţa; las-o în turmă la mine şi mi ţi-oi îngriji-o ca şi de ale mele"

— „Bine, cumetre", răspunse Neagoe, „să fie precum zici tu".

El era bun bucuros că-i ia beleaua din bătătură, deoarece n'aveau ei ce să mănânce, dar încă-mi-te să mai dea şi oii.

Mocanul se duse cu oile. Omul se puse iar

pe muncă; dar munca lui d'abia aducea cu ce brumă să-şi ţie zilele. Cum am zice, muncea în sec.

După câtăva vreme, se pomeneşte cu un argat dela stâna mocanului:

— „Neică, m'a trimes stăpânu-meu cu lâna asta la dumneata".

— „Ei, şi ce să fac eu cu dânsa?"

— „Apoi să vezi dumneata, stăpânu-meu a pus de şi-a tuns oiţele şi a tuns şi oaia finului său. Aceasta este lâna ei şi a trimis-o cui se cuvine".

— „Foarte mulţumim de bunătate. Să spui cumătrului multă sănătate şi să auzim de bine".

Şi luând lâna din mâna argatului, intră în casă, merse drept către Sărăcie, şi cu grai ţanţoş îi zise:

— „Dă-te Sărăcie la o parte, că am să pui lâna asta acolo!"

Sărăcia nu se îndura, neiculiţă, să iasă din culcuşul ce şi-l făcuse acolo.

Rânji ea şi de astădată, dar îi dete rânjitul prin piele, căci voinicul unde aduse odată lâna şi, buf! o lovi după ceafă de era să-şi muşte limba şi o răsturnă jos de pe tron. Sărăcia rămase locului, unde căzuse, ca vai de ea.

Oaia finului făcuse un miel. Acesta, după ce se mai mări, îl mituí şi pe dânsul ca pe mieii ceilalţi, şi îi trimise miţele acasă.

Ţăranul, şi mai curajos, intră în casă şi merse iarăşi drept la Sărăcie.

— „Dă-te, rânjito, mai la o parte, că am să pui miţele astea acolo!"

Şi fiindcă Sărăcia tot cam întârzia, o lovi odată cu miţele de-i merse fulgii, şi o dete peste cap, mai către uşă.

Pe toamnă, se pomeneşte cu un alt argat, că-i aduce un burduşel cu brânză.

— „Baciul dela stână", zise el, „a adunat laptele dela oaia finului, l-a făcut brânză şi l-am adus acasă".

— „Spune cumătrului", răspunse Nea-

goe, „că finul d-sale îi sărută mâinile şi să ne vedem sănătoşi".

Apoi se întoarse repede în casă şi îndreptându-se către Sărăcie, îi zise:

— „Dă-te Sărăcie la o parte, că am să pui burduful ăsta în locul tău".

— „Da unde să mă mai dau?" răspunse Sărăcia.

— „Ieşi afară, dacă n'ai loc, şi du-te în oţelele puştii vreunui vânător, că acolo ţi-e locul".

— „Ba aia-i vorba! Mai pune-ţi pofta'n cui"

Şi lovind-o cu burduful în cap, o făcu mototol după uşă.

Bietul Neagoe fu nevoit să petreacă încă o iarnă întreagă, cu sărăcia pe vatră.

In vara viitoare, mielul dela oaia finului se făcuse mare. Acuma îi aduse două lâne.

Ţăranul intră cu amândouă în mână şi bufuind şi răsbufnind pe Sărăcie, o pofti să iasă afară cu nepusă masă.

Sărăcia, dacă văzu zorul, dete dosul pe uşă afară, şi să te ţii pârleo! îi sfârâiau călcâiele fugind, până ce se duse să-şi clocească ouăle în oţelele puştilor vânătorilor.

Şi d'atunci a rămas de vânătorii sunt săraci, fiindcă-şi pierd vremea prin colţii de piatră, prin mărăcini, umblând toată ziua până să împuşte şi ei câte vreo babuşcă de nu ştiu care păsărică.

Neagoe începu să bată în pinteni de bucurie, că se cotorosise de Sărăcie. Acum, pe ce punea mâna, punea şi Dumnezeu mila. Toate îi mergeau în de bine. Incepu şi el a lega gura pânzei. Munca lui se vedea cum mergea înainte şi avea parte de ea. Ce să mai spunem multe? In scurtă vreme, ajunse fruntaş al satului, după hărnicia lui, cu vitişoare, cu plugulet şi cu toate dichisurile unui om cu parte lăsată dela Dumnezeu.

Vezi că numai cu vitele se scoate sărăcia afară din casă.

Petre Ispirescu

TABLA DE MATERIE

		Pag.
1.	Dac'o vrea Dumnezeu, după *N. Gane*	3
2.	Sfatul cel mai bun, de *Mihail Sadoveanu*	12
3.	Grădinarul, de *Lucia Mantu*	20
4.	Clemencu, de *N. Dunăreanu*	24
5.	Impărăţia măceşului, de *Nestor Urechea*	32
6.	După asemănarea lor, de *Emil Gârleanu*	35
7.	Doctor de cocoşaţi, după *Ion Adam*	40
8.	Privighetoarea, de *Ion Al. Brătescu-Voineşti*	46
9.	O tufă de liliac, după *D-l I. Simionescu*	51
10.	Povestea cârtitorului, după *G. Coşbuc*	65
11.	Tatăl nostru, de *Matilda Poni*	69
12.	Punguţa cu doi bani, de *I. Creangă*	75
13.	In fel de fel de feţe, după *Emil Gârleanu*	85
14.	Trenţăroasa, de *Igena Floru*	91
15.	Vestitorul furtunelor, de *Al. Cazaban*	98
16.	Intr'o noapte de Crăciun, de *Al. Lascarov-Moldovanu.*	105
17.	Cel mai bătrân, de *Ion Adam*	116
18.	Borta vântului, după *M. Eminescu*	122
19.	Numai cu vitele se scoate sărăcia din sasă, de *Petre Ispirescu*	128

TABLA DE MATERII

	Pagina
Păpuşa de ceară	3
Inmormântarea	11
Varul	14
Peştişorii .	18
Puişorul cel negru	26
Albina . . .	32
Cum şi-a udat Sofia părul	38
Cu sprâncenele tăiate	42
Pâinea cailor	46
Smântâna şi pâinea caldă	52
Veveriţa	58
Ceaiul	69
Lupii	80
Obrazul sgâriat	88
Elisabeta	95
Fructele zaharisite	99
Pisica şi pitigoiul	115
Cutia de lucru	126
Măgăruşul	135
Trăsurica	156
Broasca ţestoasă	166
Plecarea	176